

**«ASIA ALLIANCE BANK»
AKSIYADORLIK-TIJORAT BANKI**

2022 yil uchun

**«ASIA ALLIANCE BANK» AKSIYADORLIK-TIJORAT BANKI
FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA KENGAYTIRISH BO`YICHA
BIZNES-REJA**

**«ASIA ALLIANCE BANK» ATB KUZATUV KENGASHI QARORI BILAN TASDIQLANGAN
(2022 yil «08»apreldagi K -1/12-sonli Bayonnoma)**

MUNDARIJA

KIRISH	3
JORIY VAZIYATNI TAHLIL QILISH VA «ASIA ALLIANCE BANK» ATB UCHUN QIYINCHILIKLAR	4
Makroiqtisodiy tendentsiyalar	4
O'zbekistonning YaIM tarkibi	4
O'zbekistonning bank sektori.....	7
Bank biznesidagi asosiy trendlar	9
2021 yilda Bank faoliyatidagi asosiy voqealar	11
Bankning bozor pozitsiyasi	12
Raqobat muhitini tahlil qilish	13
Bankning joriy faoliyati.....	14
BANK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	16
Bank biznesi va faoliyatini transformatsiya qilish.....	17
Kredit faoliyati.....	20
Bankning investitsiyaviy va emissiyaviy faoliyati	24
G'aznachilik operatsiyalari	26
Xalqaro faoliyat.....	28
Chakana biznes.....	29
Korporativ biznes	32
Risk-menejment tizimi	35
Axborot texnologiyalari.....	37
Bank xodimlari tomonidan boshqarish tizimini takomillashtirish.....	38
MOLIYAVIY REJALASHTIRISH	39
ILOVALAR	
2022 yil uchun prognoz balansi	
2023 yil uchun daromadlar va xarajatlar to'g'risida prognoz hisoboti	

KIRISH

Ushbu B|iznes-reja «ASIA ALLIANCE BANK» ATB tomondan 2022 yilda amalga oshirish rejalashtirilgan tadbirlarni, shuningdek, Bankning 2022 yilgi moliyaviy rejasini o'z ichiga oladi.

«ASIA ALLIANCE BANK» aksiyadorlik-tijorat banki (bundan buyon matnda “Bank” deb yuritiladi) 2009 yil avgust oyida tashkil etilgan. Bankning Bosh ofisi quyidagi manzilda joylashgan:

O'zbekiston Respublikasi, 100047, Toshkent shahri, Maxtumquli ko'chasi, 2A.

Bank O'zbekiston banklari assotsiatsiyasi, Fuqarolarning banklardagi omonatlarini kafolatlash jamg'armasi, O'zbekiston respublika valyuta birjasining a'zosi va VISA International xalqaro tashkilotining assotsiatsiyalangan a'zosi hisoblanadi.

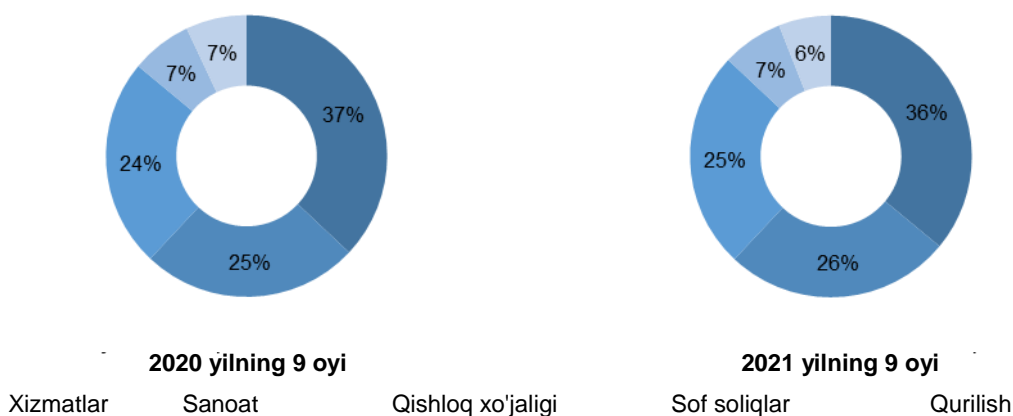
Moody's Investors Service xalqaro reyting agentligi tomonidan Bankka “Barqaror” prognozi bilan B2 global shkalasi bo'yicha milliy va chet el valyutadagi depozitlarning uzoq muddatli va qisqa muddatli reytinglari, B1 darajadagi kontragent xavfi (Counterparty Risk Assessment) berildi. Shuningdek, Bank mahalliy "Ahbor-Reyting" reyting agentligining milliy shkalasi bo'yicha “uzA+” darajasida “Barqaror” prognozi bilan kredit reytingiga ega.

JORIY VAZIYATNI TAHLIL QILISH VA «ASIA ALLIANCE BANK» ATB UCHUN QIYINCHILIKLAR

Makroiqtisodiy tendentsiyalar

O'zbekiston Respublikasi hukumati tomonidan 2020 yilda va o'tgan 2021 yilda fiskal, monetar va tarkibiy iqtisodiy islohotlar sohasida ko'rilgan chora-tadbirlar iqtisodiy faollik va yalpi talabni rag'batlantirish omillariga aylandi. Natijada, 2020 yilda iqtisodiy o'sishning real sur'atlari 1,7 foizni, 2021 yilning 9 oyida esa 6,9 foizni tashkil etdi. Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2021 yilda O'zbekiston Respublikasining YaIM hajmi joriy narxlarda 734 588 mlrd.so'mni tashkil etdi va 2020 yil yakuniga nisbatan 7,4 foizga o'sdi.

O'zbekistonning YaIM tarkibi

2021 yil yakunlariga ko'ra, aholi jon boshiga YaIM 1983 dollarga yetdi, bu mamlakat tarixidagi so'nggi 30 yil ichida eng yuqori ko'rsatkichdir.

2021 yilda pandemiya bilan bog'liq vaziyatning nisbatan yaxshilanishi, karantin choralarining yumshatilishi va xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning pandemiyaga moslashish darajasining oshishi natijasida iqtisodiy faollikning sezilarli darajada tiklanishi kuzatildi, bu esa jami talabning pandemiyadan oldingi darajaga erishishga yordam beradi. Shu bilan birga, tashqi va ichki iqtisodiy sharoitlarning kelajakdagi o'zgarishiga nisbatan yuqori darajadagi noaniqlik saqlanib qolayonligini ta'kidlash kerak.

Pandemiya sharoitida 2020 yilda iqtisodiy faollikni qo'llab-quvvatlash va narxlar barqarorligini ta'minlash vazifalari o'rtasidagi muvozanatga erishish uchun Markaziy bankning asosiy stavkasi 16 foizdan 14 foizgacha tushirildi va pul-kredit shartlari biroz yengillashtirildi va o'rtacha qattiq bosqichga o'tkazildi. 2021 yil davomida pul-kredit shartlari o'zgarishsiz qoldi.

2021 yil oziq-ovqat va yoqilg'i-energetika tovarlari narxlarining oshishi natijasida global inflyatsiya jarayonlarining tezlashishi, shuningdek, rivojlanayotgan mamlakatlarning aksariyatida pul-kredit shartlarining keskinlashishi bilan tavsiflanadi.

O'zbekistonda 2021 yil yakunlariga ko'ra inflyatsiya oraliq maqsadli ko'rsatkich darajasida shakllanib, 10 foizni tashkil etdi. O'tgan yili oziq-ovqat va yoqilg'i-energetika tovarlari narxlarining sezilarli darajada o'sishi inflyatsiya muhitini shakllantirishning asosiy omili bo'ldi. Narxlarning ko'tarilishi, bir tomondan, global inflyatsiya tendentsiyalari bilan

izohlansa, boshqa tomondan, ichki bozorda raqobat va taklif bilan bog'liq omillar bilan izohlanadi.

2021 yilda asosiy savdo sheriklarining (Turkiyadan tashqari) valyuta kurslarida sezilarli tebranishlar kuzatilmagan bo'lsa-da, ularda inflyatsiya keskin oshdi. 2021 yil yakunlariga ko'ra, so'm ayirboshlash kursining devalvatsiyasi 3,4 foizni tashkil etdi, bu so'nggi uch yildagi eng past ko'rsatkichdir.

2021 yil holatiga respublikaning tashqi savdo aylanmasi 42 071,6 mln.AQSh dollarini tashkil etdi va o'tgan yilga nisbatan 5 815,5 mln.AQSh dollariga yoki 16,0 foizga o'sdi. Shu jumladan, eksport hajmi 16 610,6 mln. AQSh dollarini (10,0 foizga o'sdi), import hajmi - 25 461,0 mln. AQSh dollarini (20,4 foizga o'sdi) tashkil etdi.

Xususan, 2021 yil yakunlariga ko'ra tovarlar eksporti 14,1 milliard AQSh dollari tashkil etdi (*2020 yil uchun 12,8 mlrd. dollar, 2019 yil uchun 13,9 mlrd. dollar*). Shu bilan birga, tovarlar eksporti (*oltinni hisobga olmaganda*) o'tgan yilga nisbatan 42 foizga yoki 3,0 mlrd. AQSh dollariga oshib, 10,0 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi (*2020 yil uchun 7,0 mlrd. dollar, 2019 yil uchun 9,0 mlrd. dollar*). Eksport qilinadigan tovarlarning asosiy ulushi (*oltinni hisobga olmaganda*) "to'qimachilik va to'qimachilik mahsulotlari" tovar guruhlariga to'g'ri keladi – 3,2 mlrd. AQSh dollari, "qimmatbaho bo'lmagan metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar" - 1,6 mlrd. AQSh dollari, shuningdek "o'simlik mahsulotlari" - 1,2 mlrd. AQSh dollari.

Xizmatlar eksporti o'tgan yilga nisbatan 35 foizga yoki 592 mln. dollarga oshib, 2,3 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi (*2020 yil uchun 1,7 mlrd. dollar, 2019 yil uchun 3,1 mlrd.dollar*). Shu bilan birga, 2021 yilda xizmatlar bo'yicha tovar ayirboshlashning o'sishi pandemiya bilan bog'liq cheklov chora-tadbirlarini bosqichma-bosqich engillashishining natijasi hisoblanadi.

O'tgan yilga nisbatan tovarlar importi 21 foizga yoki 4,0 mlrd. dollarga oshib, 23,0 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi (*2020 yil uchun 19,0 mlrd. dollar, 2019 yil uchun 21,2 mlrd. dollar*). Import qilinadigan tovarlarning asosiy ulushini quyidagi tovar guruhlari tashkil etdi: "mashinalar, uskunalar"– 6,2 mlrd. AQSh dollari, "qimmatbaho bo'lmagan metallar va ulardan tayyorlangan buyumlar" - 3,2 mlrd. AQSh dollari, "kimyo sanoati mahsulotlari" - 2,9 mlrd. AQSh dollari, shuningdek "transport uskunalari" - 2,8 mlrd. AQSh dollari.

O'tgan yilga nisbatan xizmatlar importi 33 foizga yoki 1,2 mlrd. dollarga oshib, 4,7 mlrd. dollari (*2020 yil uchun 3,5 mlrd. dollar, 2019 yil uchun 5,4 mlrd.dollar*) tashkil etdi.

2021 yilning 3-choragi yakunlari bo'yicha mamlakatning xorijiy valyutadagi aktivlari 68,3 mlrd. AQSh dollari va tashqi majburiyatlar hajmi 51,4 mlrd. AQSh dollari tashkil etdi. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasining sof investitsiya pozitsiyasi yil boshidan buyon 17 foizga yoki 3,4 mlrd. dollarga kamaydi va 2021 yil 1 oktyabr holatiga ko'ra 16,9 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasining umumiy tashqi qarzi yil boshidan buyon 11 foizga yoki 3,7 mlrd. dollarga oshdi va 2021 yil 1 oktyabr holatiga ko'ra 37,6 mlrd. dollari tashkil etdi (joriy yilning 1 yanvar holatiga 33,8 mlrd. dollar). Xususan, yil boshiga nisbatan davlat tashqi qarzi 7 foizga yoki 1,5 mlrd. AQSh dollarga oshdi va 22,9 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi, nodavlat tashqi qarz 18 foizga yoki 2,2 mlrd. AQSh dollariga oshdi. va 14,7 mlrd. dollarga yetdi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro zaxiralari 2021 yil 1 oktabr holatiga ko'ra 34,4 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining prognozi va baholariga ko'ra, pandemiya bilan bog'liq vaziyat normallashtirishda, iqtisodiy faollikning yuqori o'sish sur'atlarini saqlab qolish, shuningdek, investitsiya va iste'mol talabini pandemiya qadar bo'lgan darajaga to'liq tiklash ko'zda tutilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining prognoz hisob-kitoblariga ko'ra, 2022 yilda yalpi ichki mahsulot hajmi o'zining potensial darajasiga yetadi va iqtisodiy o'sishning real sur'atlari 3,5 foizni, 2023-2024 yillarda esa taxminan 6 foizni tashkil etadi.

Iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchlari sifatida iqtisodiyotning turli sohalarida amalga oshirilayotgan xususiy ichki va xorijiy investitsiyalar va tarkibiy islohotlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, 2020-2021 yillarda iqtisodiyotga yo'naltirilgan fiskal rag'batlantirish mamlakatda iqtisodiy faollikni qo'llab-quvvatlashning asosiy omillaridan biri bo'ladi.

Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash vazifalari fiskal konsolidatsiyani bosqichma-bosqich amalga oshirishga olib keladi va shu munosabat bilan 2023-2024 yillarda umumiy fiskal defitsitning 2-3 foizgacha qisqarishi prognoz qilinmoqda.

Yuqoridagi omillar ta'siri va tartibga solinadigan narxlarni liberallashtirish darajasidan kelib chiqqan holda, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining prognozlariga ko'ra, inflyatsiya darajasi 2022 yilda 14 foizni tashkil etadi va 2023-2024 yilda 5 foizga tushadi.

O'zbekistonning bank sektori

Bank sektorining ko'rsatkichlari

2020 yil yakuniga nisbatan O'zbekiston banklarining umumiy kredit portfeli 18 foizga o'sgan bir paytda, ularning jami aktivlari 22 foizga o'sdi, natijada 445 trln. so'm va tegishli ravishda 326 trln. so'mni tashkil etdi. Tahlil qilinayotgan davrda mijozlarning depozitlari 115 trln. so'mdan 156 trln. so'mgacha yoki 36 foizga oshdi. Banklarning umumiy kapitali 22 foizga oshib, 71 trln. so'mga yetdi. Bank aktivlari tarkibida ulushning qariyb 73 foizi kreditlarga tegishli.

2021 yil yakunlariga ko'ra, bank aktivlarining mamlakat YalMga nisbati 61 foizni, bank kreditlarining O'zbekiston YalMga nisbati esa 44 foizni tashkil etdi.

O'zbekiston bank sektorining asosiy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar, mlrd. so'm	01.01.2021 y.	01.01.2022 y.	O'sish, %da
Jami aktivlar	366 121	444 894	21,52%
Jami kreditlar	276 975	326 386	17,84%
Jami depozitlar	114 747	156 190	36,12%
Jami kapital	58 351	70 897	21,50%

Davlat ulushining yuqori konsentratsiyasi

2022 yil 1 yanvar holatiga ko'ra respublikadagi tijorat banklari soni 33 tani tashkil etadi (ulardan, davlat ulushiga ega bo'lgan banklar -12 ta), ularning filiallari soni 863 tani tashkil etadi.

mlrd. so'm	Aktivlar		Kreditlar		Kapital		Depozitlari	
	Miqdori	Ulushi,%	Miqdori	Ulushi,%	Miqdori	Ulushi,%	Miqdori	Ulushi,%
Jami	444 922	100%	326 386	100%	70 918	100%	156 190	100%
Davlat banklari	362 422	81%	280 074	86%	57 695	81%	104 248	67%
Xususiy banklar	82 501	19%	46 312	14%	13 222	19%	51 942	33%

O'zbekiston bank tizimi quyidagilarning yuqori konsentratsiyasi bilan tavsiflanadi: barcha bank aktivlarining 81 foizi hanuzgacha davlat ulushiga ega bo'lgan banklarga, 62 foizi esa 5 ta davlat banklariga (Milliy bank, Asakabank, O'zsanoatqurilishbank, Ipoteka banki va Agrobank) tegishli. Davlat ulushiga ega bo'lgan banklardagi depozitlarning ulushi kreditlarga nisbatan 37 foizni tashkil qiladi. Taqqoslash uchun, xususiy banklarda bu ko'rsatkich 100 foizdan oshadi. Shu bilan birga, jismoniy shaxslarning depozitlari bank tizimidagi jami depozitlarning atigi 25 foizini tashkil etadi, bu YalMning taxminan 5 foizini tashkil etadi.

Bank tizimidagi islohotlar

So'nggi 5 yil ichida bank sektorining rivojlanishida katta o'zgarishlar ro'y berdi, bu asosan 2017 yilda valyuta siyosatining liberallasuvi va milliy valyutaning erkin harakati bilan bog'liq. So'nggi yillarda 56 ta yangi kredit tashkilotlari paydo bo'ldi, shu jumladan 5 ta tijorat banki (*Poicht Bank, Tenge Bank, TBC Bank, Anor Bank, Apelsin Bank*), 33 ta mikrokredit tashkilotlari va 18 ta lombardlar. Bank aktivlarining o'rtacha yillik real o'sishi 20 foizdan ko'pini tashkil qiladi. Kreditlar hajmining o'sishi yiliga o'rtacha 30 foizdan ko'pini tashkil qiladi.

Valyuta siyosatini liberallashtirish natijasida bank sektorida dollarlashtirish darajasi sezilarli darajada kamaydi. Agar 2017 yilda banklarning valyuta aktivlarining umumiy aktivlardagi ulushi 64 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2021 yilda bu ko'rsatkich 50 foizga kamaydi. Shuningdek, banklarning kredit portfelidagi chet el valyutasidagi kreditlar ulushi 62 foizdan 50 foizga kamaydi.

Shu bilan birga, bank sektori, birinchi navbatda, davlat ishtirokini kamaytirish va xususiy sektorning rolini kuchaytirish orqali islohotlarni chuqurlashtirishga muhtoj. Shu munosabat bilan 2020 yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi "2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi PF-5992-son Farmoni qabul qilindi. Farmonda davlat banklarini xususiylashtirish va 2025 yilga kelib bank tizimi aktivlarining umumiy hajmida davlat ulushi bo'lmagan banklar aktivlari ulushini joriy 19 foizdan 60 foizgacha oshirish ko'zda tutilgan. Xususan, "Ipoteka-bank", "O'zsanoatqurilishbank", "Asakabank", "Alokabank", "Qishloq qurilish banki" va "Turonbank" xususiylashtiriladi.

2021 yilda ikkita davlat bankini Rossiya kompaniyalariga sotish rejalari haqida ma'lum bo'ldi: "Poytaxtbank"ni sotib olishning asosiy talabgori "Ekspobank" bo'ldi, "Sovkombank" "O'zagroeksportbank"ni sotib olish niyatini bildirdi. Bundan tashqari, Vengriya OTP banki "Ipoteka-bank"dagi 75 foiz davlat ulushini sotib olishni rejalashtirmoqda. Shu bilan birga, davlat xususiylashtirish jarayoniga ehtiyotkorlik bilan yondashmoqda va har bir islohotni bosqichma-bosqich amalga oshirmoqda. Chunki nafaqat aktivni imkon qadar qimmatga sotish, balki investitsiyalarga qo'shimcha ravishda zamonaviy texnologiyalar va ekspertizalarni olib keladigan, O'zbekistonda o'z mamlakatlarida ishlashning eng yaxshi amaliyotlarini qo'llaydigan institutsional investorlarni jalb qilish muhimdir.

Banklarda biznesni o'zgartirish bo'yicha loyiha ofislari tashkil etilib, tijorat banklarini xususiylashtirish masalalari bo'yicha xalqaro maslahatchilarni jalb etish bo'yicha ishlar olib borilmoqda. Xususan, "Ipoteka-bank"ni xususiylashtirishni qo'llab-quvvatlash maqsadida XMK (IFC) bankka 35 mln. AQSh dollari ekvivalentida o'zbek so'mida kredit taqdim etdi. YETTB "O'zsanoatqurilishbank"ga xususiylashtirish, g'aznachilik operatsiyalarini takomillashtirish, aktivlarni boshqarish masalalari bo'yicha maslahat berdi. Yaqin yillarda O'zbekistonda bank sektorini xususiylashtirish uning raqobatbardoshligini oshirishi va uning rivojlanishiga xorijiy investitsiyalarni jalb etishga faol hissa qo'shishi kutilmoqda.

Bank biznesidagi asosiy trendlar

Prezident tashabbuslari

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2021 yilda tadbirkorlar bilan ochiq muloqot chog'ida bank tizimidagi kutilayotgan o'zgarishlarni ma'lum qildi. Xususan, 2022 yilda banklar kapitalini oshirish uchun Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasidan qo'shimcha 600 mln. AQSh dollari ajratiladi. Ushbu mablag'lar tanlov asosida nafaqat davlat, balki xususiy banklarga ham joylashtiriladi.

Bundan tashqari, 2022 yilda banklar xalqaro moliya bozorlarida umumiy qiymati 5 trln so'm bo'lgan milliy valyutadagi evrobondlarni jalb etish niyatida.

Moliya vazirligi huzurida jalb qilingan xorijiy resurslar bo'yicha valyuta tavakkalchiliklarini xedjirlash bo'yicha kompaniya tashkil etilib, banklarga O'zbekiston milliy valyutasidagi loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatini beradi.

Bank biznesining marjinalligi va rentabelliginihg pasayishi

2021 yil banklar uchun eng past daromad yili bo'ldi. 2021 yil yakunlari bo'yicha bank tizimining sof foydasining umumiy kapitalga (ROE) nisbati 10 foizdan past bo'ldi. Taqqoslash uchun, O'zbekistonning bank tizimi 2019 yilni 16,7 foiz rentabellik bilan yakunladi.

Bank tizimi rentabelligining pasayishi uchta asosiy omilga bog'liq.

Birinchidan, aktivlarning sifati yomonlashadi va ishlamaydigan kreditlar bo'yicha yo'qotishlarni qoplash uchun katta zaxiralar yaratiladi. 2021 yilda banklar tomonidan 10 trln. so'mdan ortiq mablag` zaxiraga yo'naltirildi. Taqqoslash uchun: 2019 yilda banklar tomonidan qariyb 2,5 baravar kam - 4,1 trln. so'm zahira shakllantirilgan.

Ikkinchidan, marjinallik kamayadi. 2021 yil davomida bank kreditlari bo'yicha foiz daromadlari depozitlar bo'yicha foiz xarajatlariga nisbatan sekinroq o'sdi. Boshqacha qilib aytganda, depozitlar bo'yicha foiz stavkalari tezroq o'sdi. Natijada sof foiz daromadining jami aktivlarga nisbati ham, sof foiz marjasi darajasi ham pasayadi.

Uchinchidan, banklarning foizsiz va operatsion xarajatlari misli ko'rilmagan sur'atlarda o'sib bormoqda. Raqamlashtirish va yangi texnologiyalar, transformatsiya jarayonlari, rebrending, PR, chuqur hisob-kitoblarsiz chakana bozorga e'tibor qaratish xarajatlari banklarning daromadliligiga jiddiy ta'sir qiladi. Xorijiy banklarda bu tendentsiyani o'z xavfi deb atash mumkin. Ammo shunday vaqt keladiki, ayrim banklar ushbu sohalardagi xarajatlar o'zlarini qanchalik oqladi, degan savolga duch keladilar.

Raqamlashtirish

Butun dunyoda bo'lgani kabi, O'zbekistondagi pandemiya ham banklarni raqamlashtirish, masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish algoritmlarini qayta qurish yo'nalishida transformatsiya jarayonini rag'batlantirdi. Xususan, 2022 yil 1 yanvar holatiga ko'ra masofaviy xizmatlardan foydalanuvchilar soni 20,2 mln nafarni tashkil etdi (shundan 19,3 mln. - jismoniy shaxslar, 974 ming nafari - xo'jalik yurituvchi subyektlar). Markaziy bank tomonidan raqamli banklar faoliyatini amalga oshirish uchun litsenziyalar berish ham moliya-bank tizimini yanada raqamlashtirishga turtki bo'ldi.

Agar ilgari to'lov tizimlari banklardan bozor ulushini olib, p2p-o'tkazmalari, onlayn-to'lovlar xizmatlarini ko'rsatgan bo'lsa, pandemiya boshlanganidan buyon ba'zi banklar ushbu yo'nalishdagi ishlarni aktivlashtirdilar va yo'qolgan pozitsiyalarini qaytarishni boshladilar.

2021 yilda Apelsin banki bank litsenziyasini oldi, bu O'zbekistonda Gruziya TBC Banki va mahalliy Anor Bankdan keyin uchinchi raqamli bank bo'ldi.

2021 yildagi muhim voqea mijozlarni raqamli identifikatsiyalashning joriy etilishi bo'ldi. Mijozni masofaviy identifikatsiya qilish raqamli usullarda shaxsning shaxsini aniqlash imkonini beradi. Bunday holda, mijoz hujjatlarni imzolash uchun jismonan hozir bo'lishi shart emas, u masofadan turib to'liq verifitsiyalanishi (shaxsni tasdiqlash jarayonidan o'tishi) mumkin. Ushbu o'zgarish banklarga to'lov tashkilotlari bilan raqobatda o'z pozitsiyalarini mustahkamlashga imkon beradi.

Superappalar

Bank bozorida mavjud o'yinchilarning yangi raqobatchilari raqamli ekotizimlar bo'lib, ular telekom xizmatlarini moliyaviy servis bilan birlashtiradi. Ko'pgina turli xil servislar o'rniga foydalanuvchi, uning yordamida onlayn-do'konda xarid qilishi, taksi chaqirishi va hokazolar uchun yagona vositani oladi, ushbu barcha muammolarning echimlarini bitta superappga birlashtirib, kompaniya mos ravishda mijozning e'tiborida va uning hamyonida tobora ko'proq ulushga ega. Aynan shu yo'l bilan Hindistondagi Jio, Yaponiyadagi Rakuten, Qozog'istondagi Kaspi, Xitoy gigantlari - Alibaba va Tencent kabi superapp modeli bilan birlashtirilgan ekotizimlar rivojlanmoqda. O'zbekistonda bunday birinchi superapp Humans bo'ldi.

2022 yil bank sektori ishtirokchilarning yanada faolligi bilan ajralib turishi kutilmoqda. Ko'plab banklarning bizneslarini raqamlashtirishni hisobga olgan holda raqobat yanada qattiqroq bo'ladi. Bozorda tobora ko'proq fintech kompaniyalari, shuningdek, bank bozoridagi raqobatni yanada kuchaytiradigan yangi mikromoliya tashkilotlari paydo bo'ladi.

2021 yilda Bank faoliyatidagi asosiy voqealar

2021 yilda Bank uchun asosiy voqea Bankning aksiyadorlar tarkibining o'zgarishi bo'ldi. Bankning ustav kapitalidagi davlat ulushi ilgari bankning yirik aksiyadorlari bo'lgan xususiy aksiyadorlarga o'tkazildi. Bank aksiyadorlari tomonidan Bankning kompleks transformatsiyasini ta'minlash, zamonaviy axborot texnologiyalari va dasturiy mahsulotlarni joriy etish, korporativ boshqaruvni takomillashtirish, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va Bankning xalqaro reytinglardagi mavqeini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar davom ettiriladi.

Shuningdek, 2021 yilda ASIAMONEY xalqaro moliyaviy jurnali versiyasiga ko'ra Bankni "O'zbekistondagi kichik va o'rta biznes uchun eng yaxshi bank" deb tan olish muhim voqea bo'ldi. Bundan tashqari, "ASIA ALLIANCE BANK" ATB Xalqaro Islom savdo-moliya korporatsiyasining "The First Partner Bank in Uzbekistan" ("O'zbekistondagi birinchi hamkor bank") mukofotiga sazovor bo'ldi.

2021 yil oxirida Bank tomonidan yangi "Alliance" raqamli mobil ilovasi joriy etildi. Bankning yangi bank platformasi foydalanuvchilarga kartalardagi o'z mablag'larini qulay boshqarish, mablag'larni omonatlarga joylashtirish va boshqa bank operatsiyalarini to'g'ridan-to'g'ri mobil telefonidan 24/7 rejimida amalga oshirish imkonini beradi. Alliance mobil ilovasining yangi imkoniyatlari qatorida sodiqlik dasturlari (bonuslar, keshbek), "Mening uyim" servisi, onlayn kreditlar va mijozlarni masofadan identifikatsiya qilish kiradi. Ilova axborot xavfsizligining zamonaviy talablariga javob beradi.

2021 yil uchun Bank faoliyatidagi asosiy voqealar xronikasi

2021 yil yanvar	«ASIA ALLIANCE BANK» ATB "Sberbank" OAJ (Rossiya) bilan vakillik munosabatlarini o'rnatdi.
2021 yil Mart	"ASIA ALLIANCE BANK» ATB ASIAMONEY xalqaro moliyaviy jurnali versiyasiga ko'ra "O'zbekistondagi kichik va o'rta biznes uchun eng yaxshi bank" deb topildi
2021 yil iyun	Bank xususiy bo'ldi
2021 yil avgust	Tinkoff bank (Rossiya) bilan vakillik munosabatlarini o'rnatdi
2021 yil sentyabr	Bank Xalqaro Islom savdo-moliya korporatsiyasining "The First Partner Bank in Uzbekistan" ("O'zbekistondagi birinchi hamkor bank") mukofotiga sazovor bo'ldi.
2021 yil oktyabr	Bank yangi "Alliance" raqamli mobil ilovasini joriy qildi
2021 yil dekabr	«ASIA ALLIANCE BANK» ATB The Banker Nufuzli Britaniya nashri tomonidan O'zbekistondagi 2021 yil banki sifatida tan olindi.

Bankning bozor pozitsiyasi

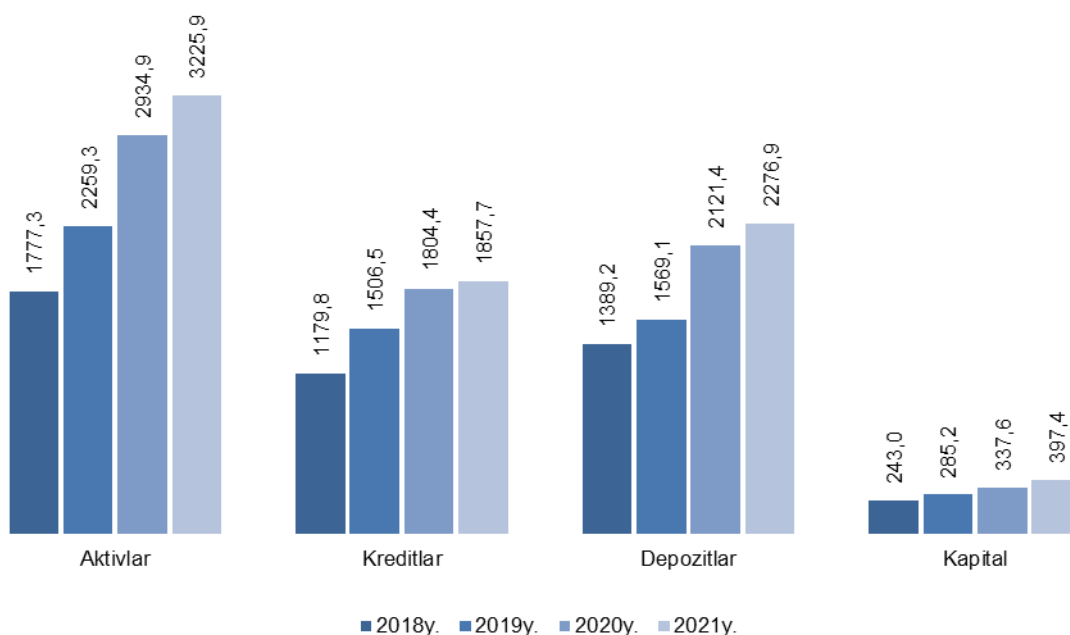
O'tgan 2021 yilda "ASIA ALLIANCE BANK" ATB faoliyati likvidlik va kapitalning etarililigi saqlab qolgan holda bank faoliyatining asosiy yo'nalishlarini oshirishga qaratilgan.

2022 yil 1 yanvar holatiga ko'ra, Bank barcha muhim ko'rsatkichlar hajmini yaxshilashga muvaffaq bo'ldi. Xususan, Bank aktivlari 10 foizga, 2,9 trln. so'mdan 3,2 trln. so'mgacha oshdi. Bankning kredit portfeli 3 foizga oshib, 1,9 trln. so'mni tashkil qildi. Bankning umumiy kapitali 17 foizga yoki 59 mlrd. so'mga oshdi. Bankning sof foydasi o'tgan yil yakuniga nisbatan 28 foizga yoki 13 mlrd. so'mga oshdi. Biroq, Bank faoliyatining o'sish sur'ati boshqa banklar bilan raqobatlashish uchun etarli emas edi. Qattiq raqobat sharoitida Bank faqat o'z kapitali va sof foydasi bo'yicha o'z mavqegini saqlab qolishga muvaffaq bo'ldi.

«ASIA ALLIANCE BANK» ATBning bozor pozitsiyasi

Ko'rsatkichlar	01.01.21y. holatoga ko'ra		01.01.22y. holatoga ko'ra	
	mlrd. so'm	bank pozitsiyasi	mlrd. so'm	bank pozitsiyasi
Jami aktivlar	2 935	18	3 226	19
Kredit portfeli (brutto)	1 852	17	1 903	18
Mijozlar depozitlari	2 121	17	2 277	18
Aksiyadorlik kapitali	338	20	397	20
Sof foyda	47,1	19	60,3	17

Bankning asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2018-2021yillar), mlrd. so'm

2019-2020 yillar "ASIA ALLIANCE BANK" ATB uchun qiyin davr bo'ldi. Aksiyadorlar tarkibidagi o'zgarishlar va bank kapitalidan mablag'larning chiqib ketishi, shuningdek koronavirus pandemiyasi tufayli yuzaga kelgan favqulodda vaziyat rivojlanish dinamikasiga

va Bankning raqobatbardoshligini saqlashga salbiy ta'sir ko'rsatdi. Noaniqlikning saqlanib turishi va kapitalga mablag'larning tashqi kiritilmasligi sharoitida Bankning barqaror faoliyatini ta'minlash uchun qiyin vaziyatdan chiqishning yagona yo'li organik o'sish edi, ya'ni, olingan foyda imkoniyatlari doirasida ko'rsatkichlarning o'sishi. Binobarin, Bank menejmenti tomonidan barqaror faoliyatni va xizmat ko'rsatish sifatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha, mijozlar bazasini va Bankning mahalliy va xorijiy bozorlardagi obro'sini saqlab qolish uchun barcha oqilona choralar ko'rildi. Natijada, 2019-2021 yillarda Bankning jami aktivlarining o'sish sur'ati 82 foizni, depozitlar – 64 foizni, kredit portfeli -57 foizni va jami kapital – 64 foizni tashkil etdi.

Bugungi kunda Bank uchun depozit bazasi, kredit portfeli hajmini oshirish va kapitallashuvning keyingi o'sishi hisobiga bank bozorining muhim segmentlarida Bankning raqobatbardoshligini qo'llab-quvvatlash va keyingi mustahkamlash dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Raqobat muhitini tahlil qilish

Samaradorlik ko'rsatkichlarini tahlil qilish (01.01.2022y.)

Banklar	Sof foyda, mlrd. so'm	ROA	ROA bo'yi cha mavqei	ROE	ROE bo'yi cha mavqei	daromad/xarajatlar (CIR)	CIR bo'yi cha mavqei
ASIA ALLIANCE BANK	60,3	1,96%	12	16,40%	8	74,7%	20
RAQOBAT BANKLARI							
HAMKORBANK	450,9	3,94%	6	26,48%	5	51,37%	11
KAPITALBANK	356,3	3,11%	7	30,25%	3	49,81%	10
IPAK YO'LI BANKI	366,3	4,46%	5	26,90%	4	52,87%	13
ORIENT FINANS BANK	300,0	5,45%	3	24,31%	6	33,10%	2
TRASTBANK	450,6	7,73%	1	44,99%	1	34,37%	3
INFINBANK	145,4	2,80%	9	20,88%	7	57,14%	16
DAVR-BANK	124,0	5,55%	2	34,84%	2	40,72%	4
TENGE BANK	60,2	2,44%	10	7,57%	16	52,79%	12
UNIVERSAL BANK	13,1	0,98%	23	6,98%	17	83,37%	23
RAVHAQ-BANK	6,3	0,80%	24	4,50%	22	88,15%	25
Jami bank sektori	3 885	0,96%		6,01%		67,27%	

Raqobatchi banklarning moliyaviy ko'rsatkichlarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, Trastbank (45 foiz), Davrbank (35 foiz), Kapitalbank (30 foiz), Ipak yo'li banki (27 foiz), Hamkorkbank (26 foiz) va OFB (24 foiz) kabi raqobatchi banklarda ROE ko'rsatkichining qulay darajasi kuzatilmoqda, bu banklar tomonidan yanada samarali operatsion faoliyatni yuritayotganligi va ularning kreditlar bo'yicha foiz marjasining nisbatan yuqori darajasi bilan izohlanadi.

Trastbankda ROEning eng yuqori darajasi bankning mijozlar bazasining o'ziga xos xususiyatlari, O'ZRTXABning qiyosiy arzon resurslaridan foydalanish bilan bog'liq, chunki bank Tovar-xomashyo birjasining tayanch banki hisoblanadi.

Shuni ta'kidlash kerakki, so'nggi yillarda dastlab o'zini savdo va umumiy ovqatlanishning tayanch banki sifatida ko'rsatgan, yakka tartibdagi tadbirkorlar va KO`B sub'ektlarini faol ravishda jalb qilgan, operatsiyalarning yuqori marjinalligiga ega bo'lgan Davrbankning aniq faolligi kuzatilmoqda. Bugungi kunda bank chakana savdo yo'nalishini ham rivojlantirmoqda. Davrbank yuqori samaradorlik ko'rsatkichlarini saqlab kelmoqda, 2021 yil yakunlariga ko'ra 124 mlrd. so'm foyda ko'rdi, ROA va ROE ko'rsatkichlari bo'yicha barcha banklar orasida 2-o'rinni, xarajatlar samaradorligi ko'rsatkichlari bo'yicha 4-o'rinni (CIR) egalladi.

Xorijiy kredit liniyalarini va xalqaro moliya institutlarining moliyalashtirish liniyalarini faol o'zlashtirish orqali Hamkorbank, Kapitalbank va Ipak yo`li banki xususiy sektor va KO`B subyektlarini kreditlash hajmini faol oshirmoqda. Ushbu banklarning strategiyasi bozorning istiqbolli segmentlarini faol o'zlashtirishga va yuqori marjinal kredit mahsulotlarini narx dempingisiz sotishga qaratilgan. Banklar KPI, tavakkalchiliklarni samarali boshqarish, ushbu loyihalarga professionallarni jalb qilish asosida xodimlarni rag'batlantirish tizimlarini doimiy ravishda takomillashtirmoqda. Yuqori marjaga erishish uchun banklar tomonidan rasmiy daromadga ega bo'lmagan qarz oluvchining kreditga layoqatliligini o'zlarining baholashlari asosida "soya" skoringi vositalari joriy etildi. Shu bilan birga, ushbu banklarning kredit portfelidagi NPL ulushi 3-4 foizdan kam.

Bankning joriy faoliyati

Bankimizning samaradorlik koeffitsientlarini qiyosiy tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, Bankning mavjud biznes modeli mijozlarga yo'naltirilganlik va tavakkalchiliklarga zamonaviy tendentsiyalar va yondashuvlarni to'liq hisobga olmaydi, bu esa bankning rentabellik ko'rsatkichlariga ta'sir qiladi. Shunday qilib, bank sof foydaning aktivlarga va o'z kapitaliga (ROA, ROE) nisbati asosiy raqobatchi banklarning ko'rsatkichlaridan sezilarli darajada past. CIR ko'rsatkichining yuqori darajasi Bankning joriy operatsion modelining samarasizligini ko'rsatadi.

Muammoli aktivlar bankning ichki va tashqi bozorlardagi mavqelariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda va bankning, ayniqsa xorijiy sheriklar bilan hamkorlikni rivojlantirishga jiddiy to'sqinlik qilmoqda. Xususan, 2021 yil 1 dekabr holatiga ko'ra Bankning NPL ko'rsatkichi kredit portfelining 12,4 foizini tashkil etdi, bu bank tizimidagi eng yuqori ko'rsatkichlardan biridir. Boshqacha qilib aytganda, NPL ko'rsatkichi bo'yicha bank barcha tijorat banklari orasida 7-o'rinni egalladi, bu raqobatchi banklardan 3-5 baravar ko'p.

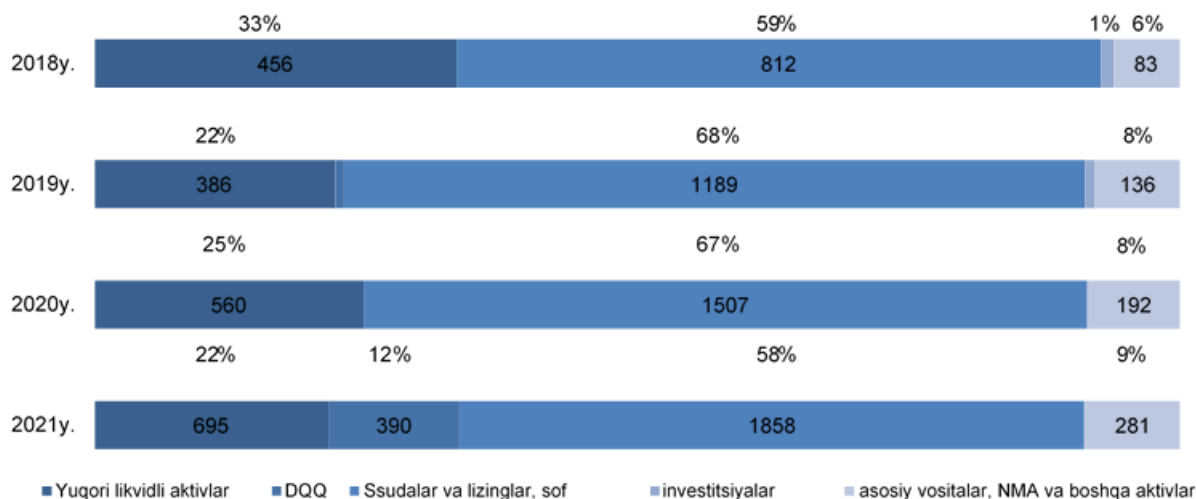
NPLning nisbatan yuqori darajasi yirik qarz oluvchilar orasida kredit portfelining yuqori konsentratsiyasi bilan izohlanadi, bu esa inqirozli vaziyatlar yuzaga kelganda portfel sifati va Bank samaradorligining sezgirlik darajasini oshiradi. Muammoli aktivlarning umumiy miqdorining yarmidan ko'pi qarz oluvchilarning ma'lum bir doirasiga to'g'ri keladi, bu esa katta muammoli kreditlarni qaytarish, shuningdek qarz oluvchilarning moliyaviy holatini yaxshilash bo'yicha samarali chora-tadbirlarni ko'rishni talab qiladi. 100 mlrd. so'm hajmidagi Ishlamaydigan aktivlarni realizatsiya qilish NPL darajasini 5 foizdan kamrog`iga pasayishiga va zaxiralarni bo'shatishga, tegishlicha bankning kredit operatsiyalarini qo'shimcha ravishda 500 mlrd. so'mga kengaytirishga imkon beradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, 2021 yilda Bank aktivlari tarkibida ularning sifatini yaxshilash yo'nalishida o'zgarishlar yuz berdi. Xususan, 2022 yil 1 yanvar holatiga Bank tomonidan sotib olingan davlat qimmatli qog'ozlari hajmi 390 mlrd so'mni tashkil etdi, bu esa

yuqori likvidli aktivlar ulushining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi va tavakkalchiliksiz daromadli aktivlarining o'sishiga olib keldi.

Shu bilan birga, davlat qimmatli qog'ozlarining daromadlilik yillik 14 foizni, soliq ta'sirini hisobga olgan holda - yillik 17 foiz tashkil etadi.

2018-2021 yillarda Bank aktivlarining dinamikasi va tuzilishi, mlrd. so'm va ulushi foizda

Bankning daromad aktivlari Bank barcha aktivlarining 70 foizidan ortig'ini tashkil qiladi. 2022 yil 1 yanvariga kelib likvidlikni qoplash koeffitsienti (LCR) – 227 foizni (minimal 100 foiz normativ bilan), sof barqaror moliyalashtirish koeffitsienti (NSFR) – 125 foizni (minimal 100 foiz normativ bilan) tashkil etdi, bu xalqaro moliya institutlarining tavsiyalariga mos keladi va Bankning xalqaro kredit reytingini yaxshilash uchun ijobiy omil hisoblanadi.

Kapitalning etariligi bilan bog'liq vujudga kelgan vaziyatga qaramay, tavakkalchilik aktivlarini va kapitalni samarali boshqarish natijasida Bank tomonidan regulyativ kapitalning qo'shimcha buferi yaratilib, u 2022 yil 1 yanvarga kelib 410 mlrd. so'mni va kapitalning etarililik koeffitsienti 13,9 foizni, Markaziy bankning minimal talabi bilan - 13,0 foizni tashkil etdi.

Bank xizmatlari bozorida raqobatning kuchayishi, moliya tizimini liberallashtirish chora-tadbirlari, shuningdek, mamlakat bank tizimining jadal rivojlanishi keyingi yillarda bank faoliyati va Bank biznesini rivojlanishi uchun asosiy turtki bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu jihatlar bankning barqaror rivojlanishini ta'minlash, aktivlar va bank xizmatlarining yuqori sifatini qo'llab-quvvatlash, kredit portfelining rentabelligini keyingi diversifikatsiya qilish va oshirish, shuningdek savdo kanallarini kengaytirish, biznes jarayonlarini optimallashtirish va yaxshilash hisobiga Bankning bank bozoridagi mavqei va raqobatbardoshligini mustahkamlash bo'yicha bir qator vazifalarni belgilaydi.

BANK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

2022 yilda Bank faoliyati Bank oldiga qo'yilgan quyidagi ustuvor vazifalarni bajarishga yo'naltiriladi:

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992-son "2020-2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoniga muvofiq bank faoliyatini isloh qilish bo'yicha ishlarni davom ettirish;

- o'rta muddatli davr uchun Bankni rivojlantirish strategiyasining asosiy yo'nalishlarini aniqlash (2023-2025 yillar). Bankning Taraqqiyot strategiyasini tasdiqlash jarayonida tashqi maslahatchilar va / yoki "Katta to'rtlik"dan kompaniyani jalb qilish maqsadga muvofiq;

- Bankning operatsion modeli va yangi tashkiliy tuzilmasini ishlab chiqish va joriy etish, odamlarni tayinlash va Bankning biznes modelini ishlab chiqish;

- bank faoliyatini transformatsiya qilish, biznes jarayonlarini optimallashtirish va jarayonlarni maksimal avtomatlashtirilgan holda amalga oshirishni ta'minlash, mijozlar bazasini segmentatsiyalash, tavakkalchiliklarni boshqarish va komplayens tizimini takomillashtirish;

- Bankning moliyaviy tuzilmasini ishlab chiqish, funksional, servis va biznes (mahsulot) bo'linmalari bo'yicha markazlarning tuzilishi va ierarxiasini aniqlash;

- Bankning moliyaviy xizmatini (CFO) tashkil etish, byudjetlashtirish va xarajatlarni nazorat qilish tizimini ishlab chiqish va joriy etish;

- mahsulot tannarxini aniqlash va natijalarni boshqarish samaradorligini oshirish uchun transfer narxlarini shakllantirishni belgilash mexanizmini joriy etish;

- "Bankning raqamli platformasi" loyahasini amalga oshirish, istiqbolli innovatsion texnologiyalarni keying rivojlantirish va joriy etish, bank infratuzilmasini takomillashtirish, elektron savdo kanallarini rivojlantirish;

- xususiy sektorni rivojlantirish Islom korporatsiyasi va boshqa moliya institutlari bilan hamkorlikda Islomiy moliyalashtirishni joriy etish, shariat qonunlariga muvofiq bank xizmatlarini ko'rsatish imkonini beruvchi infratuzilmani yaratish;

- bank xizmatlari va savdo kanallarini kengaytirish, bank mahsulotlarini standartlashtirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, biznes-jarayonlar sifati ko'rsatkichlari tizimlarini joriy etish, shu jumladan mijozlar ehtiyojini qondirish va sodiqlik darajasini baholash (NPS, CSI);

- Bank aktivlari sifatini oshirish, tavakkalchiliklarni boshqarishning ilg'or usullarini joriy etish, shuningdek Bankning bozor pozitsiyalarini mustahkamlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish hisobiga Bankning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish;

- Bank xodimlarining bilim va ko'nikmalarini takomillashtirish, xodimlarning ish samaradorligi ko'rsatkichlari asosida mehnat unumdorligini oshirish va mehnatni rag'batlantirish.

Bank biznesi va faoliyatini transformatsiya qilish

O'zbekistonda raqobat muhiti rivojlanib borar ekan, tijorat banklari o'z faoliyati samaradorligini oshirish, masalan, yangi biznes modelini ishlab chiqish, operatsiyalar rentabelligini, operatsion samaradorlikni va mehnat unumdorligini oshirish chora-tadbirlari haqida tobora ko'proq o'ylashmoqda.

Shu munosabat bilan, hozirgi vaqtda tashqi maslahatchini jalb qilgan holda, Bank tomonidan Bankning raqobatbardosh bo'lishiga imkon beradigan va strategik xorijiy investorlarni jalb qilishi kerak bo'lgan biznesning barcha muhim yo'nalishlari bo'yicha Bank tuzilmasini qayta tashkil etish imkoniyati ko'rib chiqilmoqda.

Ba'zi qo'shimchalar bilan "biznes moliya" yo'nalishini Bankda rivojlantirish, Bankni keyingi transformatsiyasi va loyihalarni samarali realizatsiya qilish uchun poydevor yaratish uchun katalizator bo'lib xizmat qilishi mumkin va keyinchalik chakana va korporativ biznes, Islom va investitsiya bankihgi va boshqalar kabi alohida biznes yo'nalishlarini rivojlantirish uchun yo'naltirilgan tashabbuslarni tashkil qilishi mumkin.

Bank faoliyatini transformatsiya qilish jarayonini tashkil etish, dunyoning eng yaxshi amaliyotlari va zamonaviy talablariga muvofiq bank xizmatlarini ko'rsatish, bank biznes jarayonlarini optimallashtirish maqsadida 2022 yilda Bank tomonidan quyidagi yo'nalishlarda ishlar amalga oshirilishi rejalashtirilgan:

1. Bankning tashkiliy tuzilmasini ishlab chiqish va tasdiqlash:

- yuqori darajadagi boshqaruv tuzilmasini va vakolatlarini belgilash;
- 2-darajali yo'nalishlarning muhim rahbarlarining (COO, CFO, biznes yo'nalishlari) lavozim majburiyatlarini ishlab chiqish va tasdiqlash;
- Bank moliya xizmatining batafsil tashkiliy tuzilmasini ishlab chiqish va tasdiqlash;
- Bankning yangi tashkiliy tuzilmasiga o'tish bo'yicha Yo'l xaritasini tayyorlash;
- Bank filiallarida yangi tashkiliy tuzilmani kaskadlash;
- Bank xodimlarini tanlash va xodimlarni o'qitish rejasini bajarish.

2. Byudjetlashtirish va xarajatlarni nazorat qilish tizimini yaratish (*tashkiliy tuzilma tasdiqlangandan keyin*):

- butun Bank bo'yicha moliyaviy javobgarlik markazlarini aniqlash;
- Bank uchun xarajatlarni taqsimlashning eng mos keladigan usulini aniqlash;
- xarajatlarni boshqarish shakli va metodologiyasini ishlab chiqish;
- byudjetlashtirish va xarajatlarni boshqarish hisobotlari va shakllarini shakllantirish bo'yicha ishlarni bajarish uchun xodimlarni o'qitish;
- Bank filiallarida ishlanmalarni kaskadlash.

3. Transfert narxlarini shakllantirishni joriy etish va boshqaruv hisobini rivojlantirish:

- transfert narxlarini shakllantirishni hisoblash uchun menedjment axborot tizimlarining imkoniyatlarini o'rganish;
- avtomatlashtirilgan bank tizimida hisob-kitoblarni joriy etish uchun texnik topshiriqni ishlab chiqish;
- transfert narxlarini shakllantirish metodologiyasini ishlab chiqish;

- Bank uchun transfert narxlarini shakllantirishni belgilash bo'yicha eng mos keladigan metodologiyani aniqlash va uni tasdiqlash;
- boshqaruv hisobini shakllantirishni o'qitish va joriy etish, Bank Bosh ofisi va filiallarining mas'ul moliya bo'linmasi ishini muvofiqlashtirish;
- strategik rejalashtirish jarayonida rejalashtirishni joriy etish uchun boshqaruv hisoboti va FTP ishlanmalarini qo'llash.

4. Bank tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar sifatini oshirish, mijozlarga yo'naltirilgan zamonaviy bank xizmatlari spektrini kengaytirish va operatsion xarajatlarni optimallashtirish:

-operatsion jarayonlarni takomillashtirish va front-ofislarni universallashtirish, xizmat ko'rsatish va ofislar formatini o'zgartirish, Bankning Aloqa-Markazi faoliyatini takomillashtirish sohasidagi jarayonlarni yakunlash;

- eng yaxshi tajriba va dasturiy ta'minot asosida bank operatsiyalarini, biznes-jarayonlarini va hujjat aylanishini soddalashtirish va avtomatlashtirish, operatsiyalarni qog'ozsiz texnologiyalarga o'tkazish;

- mijozlar tahlilini rivojlantirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish maqsadida Mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish tizimini (FB CRM) joriy etish bo'yicha ishlarni davom ettirish;

- mobil ilova va Internet-banking, elektron hamyon, bozor dasturlari hamda raqamli bank xizmatlari spektrini kengaytirish, xizmatlar tezligi va sifatini oshirish uchun boshqa jozibador sohalarni o'z ichiga olgan raqamli platformani joriy etish bo'yicha ishlarni davom ettirish;

- Xususiy sektorni rivojlantirish Islom korporatsiyasi bilan hamkorlikda loyiha doirasida Islomiy moliyalashtirish mahsulotlarini joriy etish;

- naqd pulsiz hisob-kitoblar infratuzilmasi va funksiyalarini takomillashtirish, texnik jihozlash darajasini oshirish, POS-terminallar (ekvayring), onlayn kassa apparatlari, bankomatlar va ADM-qurilmalar, to'lov terminallari, kontaktsiz to'lovlar va to'lov tizimlarining boshqa vositalari tarmog'ini kengaytirish;

- investitsiyaviy banking, faktoring, loyihalarni moliyalashtirish, lizing va boshqa bank xizmatlari bo'yicha konsalting xizmatlarini joriy etish va kengaytirish;

- biznes jarayonlarini soddalashtirish, standartlashtirish va axborot texnologiyalaridan keng foydalanish hisobiga kichik va o'rta biznesga ko'rsatilayotgan xizmatlar hajmi va sifatini oshirish;

- mijozlarni jalb qilishga qaratilgan kompleks marketing tadqiqotlari va segmentatsiya ishlarini olib borish, mobil va Internet-banking xizmatlarini ommalashtirishga qaratilgan faol marketing siyosatini olib borish.

Shuni ta'kidlash kerakki, Bankning yangi operatsion modeli tasdiqlangandan so'ng, Bankning biznes modelini tanlashda Bankning joriy bozordagi pozitsiyasi va kapitallashuv darajasi, mijozlar bazasining tuzilishi, aktsiyadorlar mablag'larini kapitalga kiritishning taxminiy hajmi va tashqaridan mablag'larni jalb qilish imkoniyatlari, kredit tavakkalchiliklari darajasi va bozorning asosiy segmentlari bo'yicha foiz stavkalarining jozibadorligi kabi omillarni hisobga olish kerak.

Shuningdek, malakali mutaxassislarni jalb etish, ayniqsa savdo va marketing ishlarini tashkil etish, asosan raqamli kanallar orqali Bank mahsulotlari va brendini ilgari surish, shuningdek, xizmatlarni birgalikda ilgari surish, investitsiya loyihalarini va loyihalarni moliyalashtirishni ekspertizadan o'tkazish, investitsiyaviy loyihalarning (NPV, IRR) qaytarilishini baholash va hisob-kitob qilishning zamonaviy vositalaridan foydalanish, yirik loyihalarni moliyalashtirish uchun sindikatlarni tashkil etish maqsadida yirik korporativ mijozlar va sheriklar bilan munosabatlarni rivojlantirish sohasidagi mutaxassislarni jalb qilish orqali Bankning kadrlar salohiyatini mustahkamlash talab etiladi.

Kredit faoliyati

2022 yil 1 yanvar holatiga Bankning kredit portfeli hajmi 1 903 mlrd.so'mni, shu jumladan qisqa muddatli kreditlar bo'yicha - 242 mlrd. so'mni (kredit portfelining 13 foizi), uzoq muddatli kreditlar va lizing bo'yicha - 1 662 mlrd. so'mni (87 foiz), chakana kreditlar bo'yicha - 616 mlrd. so'mni (32 foiz) tashkil etdi. Bank aktivlaridagi kreditlarning salmoq o'lchovi 58 foizni tashkil etdi, 2021 yil 1 yanvar holatiga nisbatan 63 foizni tashkil etdi.

2021 yil yakunlari bo'yicha Bankning kredit faoliyati ko'rsatkichlari

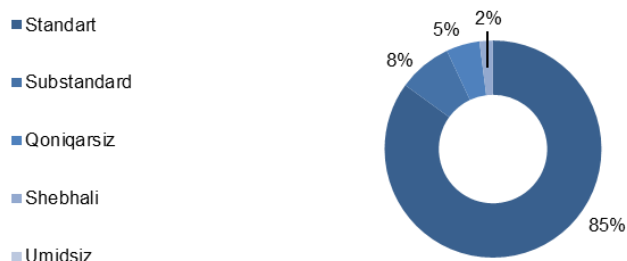
Ko'rsatkichlar	Jami kredit portfeli	Korporativ kreditlar	Chakana kreditlar
Portfel hajmi (brutto), mlrd. so'm	1 903	1 288	616
<i>salmoq o'lchovi, %</i>	<i>100%</i>	<i>68%</i>	<i>32%</i>
Kreditlar bo'yicha foizli daromad, mlrd. so'm	287,5	149,3	138,2
<i>salmoq o'lchovi, %</i>	<i>100%</i>	<i>52%</i>	<i>48%</i>
So`mdagi kreditlar bo'yicha o'rtacha tortilgan foiz stavkasi, yillik foizda	21,78%	17,83%	25,73%
AQSh dollaridagi kreditlar bo'yicha o'rtacha tortilgan foiz stavkasi, yillik foizda	6,56%	6,56%	

Kredit portfelidagi mijozlar turlari bo'yicha eng yuqori salmoq o'lchovi korporativ kreditlarga (portfelning 51,3 foizi), iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha esa ishlab chiqarishga (portfelning 26,9 foizi) to'g'ri keladi. Portfelda jismoniy shaxslarning kreditlari ulushi 31,8 foizni tashkil etdi.

Kreditlar bo'yicha ta`minot tuzilmasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, kreditlar bo'yicha ta'minotning asosiy turlari ko'chmas mulk (36,3 foiz), sug'urta polisi (25,2 foiz) va transport vositalari (15,5 foiz) hisoblanadi.

2022 yil 1 yanvar holatiga "Substandart" maqomiga tasniflangan kreditlar bo'yicha jami 13 412 mln. so'm miqdorida, "Qoniqarsiz" maqomiga 12 570 mln. so'm miqdorida, "Shubhali" maqomiga 19 522 mln so'm miqdorida, "Umidsiz" maqomiga 64 mln. so'm miqdorida tasniflangan kreditlar bo'yicha ehtimoliy yo`qotishlarni qoplash maqsadida zaxiralar yaratildi.

Kreditlar tasnifi, mlrd. so'mda va ulushi foizda (01.01.2022y.)

2022 yilda kredit faoliyatini yanada sifatli rivojlantirishni ta'minlash va kredit portfeli hajmi va uning tuzilishi bo'yicha miqdoriy parametrlarga erishish bo'yicha bir qator muhim vazifalarni amalga oshirish rejalashtirilgan.

2022 yilda kredit berish hajmi 1 trln. so`mdan ortiq bo'lishi rejalashtirilgan. Kredit portfelining qoldig'i (sof) 2022 yil oxirida **2 837 mlrd.so'mni** tashkil etadi. Kredit portfelining (sof) jami aktivlarga nisbati 64 foiz darajasida shakllantiriladi (2023 yil 1 yanvar holatiga ko'ra). Ehtimoliy yo`qotishlarni qarshi zaxiralarning qoldig'i 98 mlrd.so'm yoki kredit portfeli umumiy hajmining 3,4 foizi miqdorida rejalashtirilmoqda.

2022 yil oxiriga kelib qisqa muddatli kredit portfelini 426 mlrd. so'mgacha, kredit portfelidagi ulushini esa 15 foizga oshirish rejalashtirilgan.

Ko'rsatkichlar	01.01.2023yil uchun reja, mln. so`m
Kredit portfelining qoldig'i, netto, shu jumladan:	2 837 170
qisqa muddatli kreditlar	425 575
uzoq muddatli kreditlar va lizing	2 411 594
Mumkin bo'lgan yo'qotishlar zaxiralari	97 648
Brutto kredit portfelining qoldig'i	2 879 175
Ehtimoliy yo`qotishlar zahiralari/ kredit portfeli, brutto	3,4%

Bank tomonidan Bankning kredit portfelini adekvat diversifikatsiya qilishni ta'minlash chora-tadbirlari ko'riladi. Chakana kreditlashni kengaytirish doirasida Bank chakana kreditlar portfelini Bank kredit portfelining umumiy hajmidan 28-30 foiz (750-800 mlrd.so'm) darajasida saqlab qolishni rejalashtirmoqda.

Shuni ta'kidlash kerakki, 2021 yilda chakana kredit stavkalari va milliy valyutadagi chakana depozitlar bo'yicha stavkalar o'rtasidagi farq 2 foizgacha kamaydi. Chakana omonatlar qiymati 2020 yildan boshlab barqaror o'sib bormoqda, 2021 yilda esa chakana kredit stavkalari sezilarli darajada pasaygan. Banklar chakana bozorda mavjud bo'lgan va to'plangan tavakkalchiliklarni hisobga olgan holda 2 foizlik marja bilan ishlashni davom ettira olmaydi. Aks holda, nisbiy afzalliklarni va kelajakdagi yo'qotishlarni hisobga olmagan holda chakana bozorga chiqayotgan banklar uchun yaxshi narsa bo'lmaydi.

Chakana kreditlarning tavakkalchilik shkalasi bo'yicha daromadliligi

	I	II	III	IV
Tavakkalchilik aktivlarning koeffitsienti (RWA)	100%	150%	200%	200%
Kredit bo'yicha stavka	23%	27%	31%	35%
Kredit summasi (mlrd. so'm)	300	200	150	150
RWA summasi (mlrd.so`m)	300	300	300	300
Kredit bo'yicha foizlar summasi (mlrd. so'm)	69	54	47	53
Zarur kapital summasi (13%) (mlrd. so`m)	39	39	39	39
Zarur omonat (resurs) summasi (mlrd. so`m)	300	200	150	150
FOR va FGVBni hisobga olgan holda omonat bo'yicha stavka	24%	24%	24%	24%

Omonat bo'yicha foizlar summasi (mlrd. so'm)	72	48	36	36
Sof foizli daromad (mlrd. so'm)	-3	6	11	17
Kapitalning qaytarishliligi, oper. va boshqa xarajatlar hisobga olinmagan holda	-7,69%	15,38%	26,92%	42,31%

Bunday qiyin sharoitlarda Bank o'z kapitali va kredit resurslaridan yanada samarali va hisob-kitob bilan foydalanishi kerak.

Markaziy bank tomonidan belgilangan talablarga muvofiq kreditlar foiz stavkasi miqdoriga qarab 100 foiz, 150 foiz va 200 foiz tavakkalchilik shkalasi bo'yicha beriladi (tavakkalchilikni hisobga olgan holda aktivlar koeffitsienti, *RWA – risk weighted assets*) va shunga mos ravishda bank kapitaliga yuk hosil qiladi. Yuqoridagi tahlil shuni ko'rsatadiki, Bank faqat chakana kreditlarni yillik 31 foizdan yuqori stavkada joylashtirganda etarli rentabellikka erishishi mumkin.

Shuningdek, kapitalning cheklangan imkoniyati sharoitida Bank KO`B sub'ektlariga va yuqori marjinal kredit loyihalariga kredit berish hajmini oshirishi, kredit resurslarini yuqori kredit tavakkalchiligi bo'lgan kapital talab qiladigan loyihalarga yo'naltirgan holda korporativ mijozlarni ushlab qolish uchun ularga arzon kreditlar berishni kamaytirish.

Pul-kredit bozoridagi mavjud vaziyatdan kelib chiqqan holda, shuningdek, Bankning sof foiz marjasining zarur darajasini ta'minlash maqsadida 2022 yilda milliy valyutada yillik 27-28 foiz va chet el valyutasida yillik 12-14 foiz stavka bo'yicha KO`B loyihalarini moliyalashtirish rejalashtirilgan.

2022 yilda KO`B sub'ektlarini kreditlash sohasidagi biznes jarayonlarini optimallashtirish maqsadida kredit buyurtmalarini ko'rib chiqish uchun skoring modellari va andarrayting tizimini joriy etish, shuningdek, ekspress kreditlashning yangi turlarini joriy etish rejalashtirilgan.

Ushbu yo'nalishda Bank quyidagi xizmatlarni ko'rsatadigan "CRIF" (Italiya) kompaniyasi bilan hamkorlik o'rnatdi:

- Bankning kredit siyosati qoidalarini ishlab chiqish va optimallashtirish;
- Korporativ mijozlar (yuridik shaxslar), shu jumladan KO`Bni kreditlash sohasida ko'rsatkichlar tizimini ishlab chiqish;
- Skoring tizimini ishlab chiqish;
- Tavakkalchilikka asoslangan narxlarni shakllantirish.

CRIF dunyoning 35 mamlakatida analitik yechimlarni ishlab chiqish va joriy etishda katta tajribaga ega. CRIF bilan hamkorlikning strategik ahamiyati quyidagilardan iborat:

- CRIF 1988 yilda tashkil etilgan va axborot, tahliliy va dasturiy yechimlarga ixtisoslashgan va to'rt qit'ada (Yevropa, Amerika, Afrika va Osiyo) faoliyat yuritadigan global kompaniyadir.
- CRIF kredit siyosati qoidalarini ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash, so'rovnoma skoringi, xulq-atvor skoringi, kollektorlik skoringi, 9-MHXS bo'yicha ECL (kutilayotgan kredit yo'qotishlari) hisob-kitob qilish tuzilmalari va ma'lumotlarga asoslangan modellashtirish va tahlil qilish bo'yicha boshqa hisobotlarini ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash uchun tahliliy xizmatlarni taqdim etadi;

- CRIF 20 ta mamlakatda kredit byurolari uchun yechimlarni va dunyoning 30 dan ortiq mamlakatlarida biznes-axborot platformasini muvaffaqiyatli o'rnatdi va rivojlantirishda davom etmoqda;
- CRIF kredit berish (LOS), qarorlar qabul qilishni avtomatlashtirish va kollektorlik faoliyati uchun dasturiy yechimlarni taklif etadi.

Chakana kreditlash jarayonini keyingi takomillashtirish maqsadida 2022 yilda quyidagi loyihalarni amalga oshirish rejalashtirilgan:

- jismoniy shaxs - qarz oluvchilar ma'lumotlarini biometrik tahlil qilish uchun dasturiy ta'minotni joriy etish;
- xorijiy banklarning to'lanmagan kreditlarni monitoring qilish, to'lash va boshqarish bo'yicha tajribasi asosida muddati o'tgan qarzdorliklar bilan ishlash amaliyotini takomillashtirish (soft, hard, legal collection);
- mavjud skoring tizimini optimallashtirish, qarzdorlarning firibgarlik ehtimolini (fraud-skoring) va ularning xatti-harakatlarini statistik baholash uchun skoring modelini joriy etish (behavioral-skoring);
- aholining keng qatlami uchun yuqori marjinal onlayn-kredit mahsulotlarini joriy etish, kredit kartalarini va bo'lib-bo'lib to'lash kartalarini ishga tushirish.

Shuni ta'kidlash kerakki, inqiroz ta'siri ostida kreditlar bo'yicha muddati o'tgan qarzdorliklarni undirish bilan shug'ullanadigan bank xodimlarining ish yukining o'sishi tendentsiyasi kuzatilmoqda. Kredit qarzdorliklarini yig'ishning yangi yondashuvlari va avtomatlashtirilgan tizimlarini joriy etish orqali biznes-jarayonlarni optimallashtirish va Bankning kollektor bo'linmalari faoliyatini takomillashtirish masalasi Bank oldida dolzarbligicha qolmoqda.

Joriy etilayotgan kolleksiya tizimi (kredit qarzdorliklarini yig'ish tizimi) ishning barcha fazalarida - soft (*shu jumladan aloqa markazi bilan integratsiya*), hard, legal collection – butun mamlakat bo'ylab biznes jarayonlarini to'liq avtomatlashtirishni ta'minlashi va qarz oluvchilarning barcha kredit va bank hisobvaraqlariga bir vaqtning o'zida qo'llab-quvvatlash imkonini berishi kerak. Shuningdek, ushbu tizim Bankka undirish jarayonini kuzatish va har bir bosqichdagi ish samaradorligini nazorat qilish, shu jumladan xodimlar va bo'linmalar ish samaradorligini o'lchash uchun statistik ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish, turli xil yig'ish taktikalarini sozlash, Bank rahbariyati va sheriklari uchun hisobot tayyorlash imkonini berishi kerak.

Bankning investitsiyaviy va emissiyaviy faoliyati

So'nggi yillarda O'zbekiston kapital bozorini rivojlantirish strategiyasini realizatsiya qilish bo'yicha birinchi qadamlar qo'yildi. 2021 yilda O'zbekiston Prezidenti 2021 yil 13 aprelda "Kapital bozorini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6207-sonli farmoni imzolaniib, unda 2021-2023 yillarda kapital bozorini rivojlantirish dasturi tasdiqlangan.

2021-2023 yillarda kapital bozorini rivojlantirish dasturini realizatsiya qilish bo'yicha Yo'l xaritasida 40 ta tadbirlar belgilangah, shu jumladan:

- yangi turdagi vositalarni joriy etish (fyucherslar, shu jumladan valyuta, opsiyonlar, ETF, birja obligatsiyalari);
- korporativ obligatsiyalarni chiqarish uchun ta'minot talabini bekor qilish;
- islom moliyalashtirish tamoyillari asosida "Sukuk" obligatsiyalarini joriy etish;
- kapital bozori sohasidagi milliy reyting agentliklarining faoliyatini tashkil etish bo'yicha huquqiy asoslar yaratish;
- "Toshkent" Respublika fond birjasi tomonidan qimmatli qog'ozlar bilan onlayn rejimda bitimlarni amalga oshirish bo'yicha, brokerlarni ulash imkoniyatiga ega bo'lgan mobil ilova ishlab chiqish;
- yirik xalqaro investorlarni ichki kapital bozoriga jalb qilish uchun MD va xalqaro qimmatli qog'ozlar depozitariylari (Clearstream, Euroclear) o'rtasida yaqindan hamkorlikni o'rnatish;
- investitsiya jamg'armalari faoliyatini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish;
- korporativ qimmatli qog'ozlarga mablag'larni joylashtirish uchun davlat kafolatisiz \$50 million dollar miqdorida mablag'lar jalb qilgan holda investitsiya jamg'armasini yaratish;
- fuqarolar, shuningdek norezidentlar tomonidan davlat qimmatli qog'ozlarini (Markaziy bank obligatsiyalari bundan mustasno) sotib olish imkoniyatini yaratish (dastlabki bosqichlarda – XMI uchun).

Shuningdek, mazkur Farmonda, erkin muomaladagi qimmatli qog'ozlarning umumiy hajmini YalMning kamida 5 foiziga yetkazish asosiy maqsadli parameter ekanligi belgilab qo'yilgan bo'lib, 2023 yil 1 yanvardan boshlab mahalliy emitentlar o'z aksiyalarini dastlab respublika fond birjasida joylashtirgandan so'ng xorijiy fond bozorlarida joylashtirishi mumkin.

2021 yil boshida Kapital bozorini rivojlantirish agentligi tugatilib, uning barcha vazifalari, funksiyalari va vakolatlari O'zbekiston Moliya vazirligiga o'tkazildi. Dastlabki bosqichlarda kapital bozorini rivojlantirishning asosiy drayveri davlat qimmatli qog'ozlarini (DQQ) chiqarish ko'zda tutilgan.

Bank investitsiyaviy faoliyatni istiqbolli yo'nalishlardan biri deb biladi. Yuqoridagi kutilayotgan ijobiy o'zgarishlarni inobatga olgan holda, 2022 yilda Bank investitsiya vositachisi, investitsiya aktivlarining ishonchli boshqaruvchisi, qimmatli qog'ozlar bozorida investitsiya maslahatchisi sifatida faoliyat yuritish qobiliyatini baholash maqsadida O'zbekiston kapital bozoridagi tendentsiyalarni kuzatishda davom etadi.

Bankning investitsiya portfeli 2022 yil 1 oktyabr holatiga ko'ra «Absolut Leasing» MCHJ ShK - sho'ba lizing kompaniyasiga qo'yilmalardan, kredit-axborot tahliliy markazi va CRIF (kredit byurolari) kredit-axborot xizmatlariga dasturiy investitsiyalardan iborat. Bankning investitsiya portfeli hajmi 2 658,1 mln so'mni tashkil etdi.

2022 yilda Bank tomonidan Islomiy moliyalashtirish bo'yicha ixtisoslashtirilgan kompaniyaning ustav fondida Bankning ishtirok etishi orqali Islomiy moliyalashtirish loyihasini amalga oshirish rejalashtirilmoqqa, chunki amaldagi bank qonunchiligi va qat'iy regulyator talablari Bankda "Islomiy oyna" loyihasini jadal sur'atlarda amalga oshirishga imkon bermaydi.

Joriy operatsion muhit va Bank kapitallashuvining past darajasini hisobga olgan holda, Islomiy moliyalashtirish bo'yicha bank xizmatlarini rivojlantirishning joriy bosqichida Bankning ushbu loyihadagi investitsiyaviy ishtiroki 2022 yilda 5 mlrd. so'mgacha cheklanadi.

2023 yilda Bankning emissiya faoliyati qarz va ulushli qimmatli qog'ozlarni chiqarish va sotish orqali uzoq muddatli resurs va kapital bazasini mustahkamlashga yo'naltiriladi. Qimmatli qog'ozlarni chiqarish Bankka resurslarni kengaytirish va diversifikatsiya qilish imkonini beradi, shuningdek, Bankning barcha omonatchilari va investorlariga o'z mablag'larini jozibador shartlarda joylashtirish uchun muqobil imkoniyat beradi.

Xususan, regulyativ kapital miqdorini oshirish maqsadida Bank imtiyozli aksiyalar chiqarishni Bank ustav kapitalining 20 foizigacha, har bir aksiya uchun 44 foiz belgilangan daromad bilan amalga oshirish imkoniyatiga ega, bunda joylashtirish narxi aksiyaning nominal qiymatidan (250 so'm) kamida 200 foizi (500 so'm)ni tashkil etish sharti bilan.

Ushbu taklif jismoniy shaxslarning omonatlari bo'yicha stavkalar bozorida mavjud tendentsiyadan kelib chiqadi (yillik 22 foiz), ya'ni, imtiyozli aksiyalar bo'yicha raqobatbardosh stavkani taklif qilishini mumkin. Shu bilan birga, Bank ustav kapitalining 10 foizi miqdorida imtiyozli aksiyalar chiqarilgan taqdirda, Bankning asosiy kapitali tarkibiga 40 mlrd.so'mlik mablag' jalb qilish imkoniyati mavjud bo'lib, daromad aktivlarining multiplikatorli o'sishi 400 mlrd. so'mga yaqin. Ko'pgina banklarda imtiyozli aksiyalarni chiqarish amalda ekanligini hisobga olsak, ushbu taklifni bankning kapitallashuv darajasini oshirish uchun 2022 yilda aktuallashtirish mumkin.

G'aznachilik operatsiyalari

Bugungi kunda tijorat banklarining g'aznachilik funksiyasi bank likvidligini boshqarish va banklararo bozordagi operatsiyalarni boshqarish doirasidan chiqib, barcha moliyaviy munosabatlarni, bank balansi tuzilishini va bank tavakkalchiliklarini boshqarishda muhim jarayonga aylanmoqda. Normativ talablarning kuchayishi, moliya bozorlaridagi murakkab tendentsiyalar banklarda g'aznachilikning rolini yanada oshirmoqda.

G'aznachilik oldida turgan murakkab vazifalar va jiddiy muammolar kelajakda ma'lumotlarni tahlil qilish uchun axborot texnologiyalaridan keng foydalanishni, shu jumladan raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt imkoniyatlaridan samarali foydalanishni talab qiladi.

Shu munosabat bilan Bank o'zining uzoq muddatli strategiyasi doirasida dunyodagi yetakchi kompaniyalar bilan hamkorlikni kengaytirmoqda. Xususan, REFINITIV kompaniyasi bilan birgalikda moliyaviy bozor tendentsiyalarini real vaqt rejimida kuzatish va tahlil qilish imkonini beruvchi EIKON axborot-tahliliy terminalidan keng qo'llaniladi. Shuningdek, mahalliy va xalqaro valyuta va pul bozorlaridagi barcha g'aznachilik operatsiyalari REFINITIV "FX TRADING" savdo tizimi orqali hamkor banklar bilan amalga oshiriladi. Ushbu tizim istalgan miqdordagi tranzaktsiyalarni amalga oshirish, tranzaktsiyalar narxini pasaytirish, tranzaktsiya parametrlarini moslashtirish vaqtini qisqartirish va real vaqtda stavkalar va kotirovkalarni olish imkonini beradi.

Hozirgi vaqtda banklararo bozorda O'zbekiston Prezidentining 2019 yil 18 noyabrdagi PF-5877-sonli "Inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma-bosqich o'tish orqali pul-kredit siyosatini takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni doirasida overnayt depozitlar va davlat qimmatli qog'ozlari bilan operatsiyalarni rivojlantirish yo'lga qo'yildi. Ushbu ijobiy o'zgarishlar bank samaradorligini yanada oshirish, bank likvidligini samarali boshqarish imkonini beradi.

2021 yilda davlat qimmatli qog'ozlari bozorida Bank o'z mablag'lari hisobidan davlat qimmatli qog'ozlarini sotib olish bo'yicha umumiy qiymati 652 mlrd.so'm bo'lgan 30 ta bitim amalga oshirildi.

2022 yil 1 yanvar holatiga ko'ra, Bank portfeli 399 800 dona DQQdan (DQQning *nominal qiymati 1 mln so'm*) iborat bo'lib, shundan 349 800 dona Moliya vazirligi obligatsiyalari va 50 000 dona - Markaziy bank obligatsiyalaridir. Davlat qimmatli qog'ozlari bozoridagi faoliyati bankka 45,6 mlrd. so'm miqdorida daromad keltirdi, shu jumladan:

- *DQQga qo'yilmalardan foizli daromad - 43 169,9 mln. so'm;*
- *DQQni sotishdan tushgan daromad - 2 317,0 mln. so'm;*
- *investorga xizmat ko'rsatishdan olinadigan komissiya daromadi – 88,5 mln. so'm;*

Likvidlik va kapitalning monandligi ko'rsatkichlariga talab ortib borayotganligini hisobga olib, Bank davlat qimmatli qog'ozlari portfelini oshirishda davom etadi. 2022 yilda DQQ hajmini 500 mlrd.so'mdan ortiq oshirish rejalashtirilgan bo'lib, bu Bankning likvidli va daromadli aktivlarining maqbul tuzilishini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, 2021 yilda O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankida milliy valyutada, umumiy qiymati 5,4 trln. so'm bo'lgan "overnayt" shartlarida mablag'larni

joylashtirish bo'yicha 161 ta bitim imzolandi, natijada 2,7 mlrd. so'm miqdorida foizli daromadlar olinadi.

Bank birjadan tashqari valyuta bozorida faol ishtirok etmoqda. 2021 yilda korporativ mijozlarning xorijiy valyutadagi ehtiyojlarini qondirish uchun mahalliy banklardan 136,9 mln. AQSh dollari sotib olingan, shuningdek, O'zRVB savdolarida 298,2 mln. AQSh dollarlik va 3,05 mln. evro chet el valyutasini sotib olish bo'yicha bitimlar amalga oshirildi.

Bugungi kunda tashqi iqtisodiy faoliyat ishtirokchilari bo'lgan korxonalar - eksportyorlar va import qiluvchilar, uning hajmi va sohasidan qat'i nazar, tashqi savdo kontraktlari bo'yicha valyuta tavakkalchiliklarini xedjirlashga muxtojlar, chunki valyuta kurslariga xalqaro savdo, geosiyosiy tavakkalchiliklar va moliyaviy bozorlardagi o'zgaruvchanlik bilan bog'liq ko'plab omillar ta'sir ko'rsatmoqda.

Shu munosabat bilan, 2022 yilda Bank korporativ mijozlarga valyuta kursining keskin o'zgarishi natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy yo'qotishlarni minimallashtirishga qaratilgan valyuta tavakkalchiligini xedjirlash bo'yicha kompleks taklifni ishlab chiqishni rejalashtirmoqda.

Shuningdek, hozirgi vaqtda Bank g'aznachiligi bloki tomonidan xalqaro pul bozorida o'zbek so'midagi ko'rsatilgan mablag'larni jalb qilish bo'yicha ishlar olib borilmoqda. Ushbu yo'nalishda «TCX Investment Management Company B.V.», «Frontclear Management B.V.» (Amsterdam, Niderlandiya) kabi xalqaro kompaniyalar bilan muzokaralar olib borilmoqda.

Bankni rivojlantirishning uzoq muddatli strategiyasiga muvofiq 2022 yilda banklararo pul va valyuta bozorida bank operatsiyalarini chuqurlashtirish doirasida depozit operatsiyalari, konvertatsiya qilish, banknotalar bilan operatsiyalar va boshqa g'aznachilik xizmatlari sohasida mijozlarga jozibador bank xizmatlarini taklif qilish orqali xizmatlar hajmi va turlarini kengaytirish bo'yicha chora-tadbirlar davom ettiriladi.

Xalqaro faoliyat

Xalqaro faoliyatni kengaytirish maqsadida Bank 2020 yilda xalqaro moliya tashkilotlaridan kredit liniyalarini jalb qilish, xorijiy banklar bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish va bank imidjini oshirish bo'yicha qator chora-tadbirlarni amalga oshirdi.

Turli xorijiy tashkilotlar va xalqaro nufuzli nashrlar bilan hamkorlikda 2021 yilning 1-choragida Bank ASIAMONEY moliyaviy jurnali versiyasiga ko'ra "O'zbekistondagi kichik va o'rta biznes uchun eng yaxshi Bank" deb topildi. Shuningdek, 2021 yilning 4-choragida Britaniyaning nufuzli The Banker nashri ketma-ket to'rtinchi marta "ASIA ALLIANCE BANK" ATBni O'zbekistondagi yil Banki deb atadi.

Muvaffaqiyatli amalga oshirilgan ishlar natijasida 2021 yil 18 yanvarda Rossiyaning eng yirik banki "Sberbank" OAJ bilan vakillik munosabatlarini o'rnatish to'g'risida shartnoma imzolandi. Ushbu shartnoma asosida xorijiy bankda Bank uchun rossiya rublida vakillik hisobvarag'i ochildi.

Shuningdek, Bankda Rossiyadan Card2Card pul o'tkazmalari bo'yicha yangi mahsulotni joriy etish maqsadida 2021 yil 27 avgustda Tinkoff bank (Rossiya) bilan vakillik munosabatlarini o'rnatish to'g'risida shartnoma imzolandi va bank uchun Rossiya rublida vakillik hisobvarag'i ochildi.

Kredit liniyalarini jalb etish va o'zlashtirish maqsadida 2022 yilda xalqaro moliya institutlari (Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki), investitsiya kompaniyalari ((«Agents for Impact», Germaniya), xorijiy banklar (Mashreq Bank, Dubay) bilan kredit resurslarini jalb qilish bo'yicha hamkorlikni yo'lga qo'yish va kengaytirish ishlari davom ettiriladi.

Bank Islomiy moliyalashtirish mahsulotlarini joriy etish maqsadida Xususiy sektorni rivojlantirish bo'yicha Islom korporatsiyasi (ISRPS), "IsBF" va "CENTIL" kompaniyalari bilan hamkorlikda bir qator tadbirlar o'tkazdi. 2022 yilda loyiha doirasida ICSFS (Iordaniya) kompaniyasining shariat qonunlariga muvofiq bank xizmatlarini ko'rsatishga imkon beradigan dasturiy ta'minotni sotib olish va o'rnatishni, shuningdek boshqa tashkiliy ishlarni rejalashtirilgan. Natijada, Bank bozorda shariat qonunlariga muvofiq yangi bank xizmatlarini joriy etadi.

Shuningdek, Bank tomonidan xalqaro reyting agentliklari bilan hamkorlik qilish ishlari olib borilmoqda. 2022 yilda Bankning xalqaro reytingini qo'llab-quvvatlash va yaxshilash bo'yicha zarur tadbirlar rejalashtirilgan.

Bankning mahalliy va xalqaro moliyaviy maydondagi maqomini mustahkamlash maqsadida Bank xorijiy banklar, xalqaro moliya institutlari, "The Banker", "Global Finance", "Euromoney" va boshqalar kabi nashrlar va ommaviy axborot vositalari tomonidan tashkil etiladigan tanlovlarda ishtirok etishni davom ettiradi.

Chakana biznes

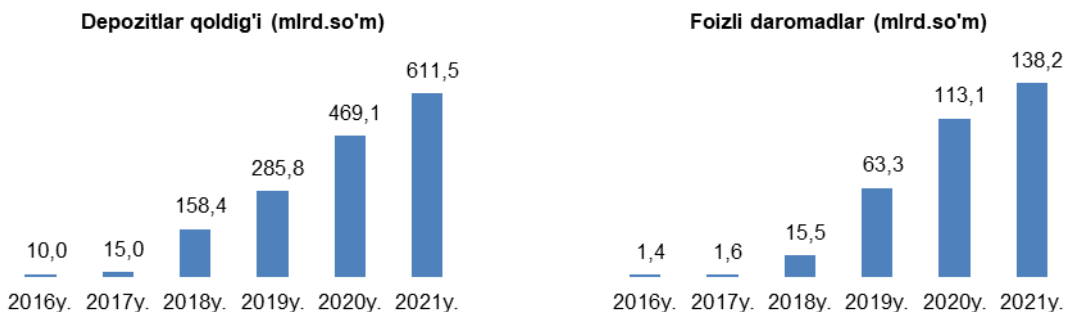
Aholi farovonligi oshgani sayin, ularning yangi chakana bank xizmatlariga bo'lgan talabi ortib bormoqda. Bunday sharoitda banklar va fintech kompaniyalari tomonidan chakana bank bozorida o'z o'rnini egallash uchun kuchli raqobat kuzatilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 23 martdagi 3620-sonli "Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori banklar uchun chakana bank xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha qator imkoniyatlar yaratdi. Bungacha chakana bank bozori ayanchli ahvolda edi, valyuta operatsiyalari va kredit mahsulotlaridan foydalanish imkoniyati juda cheklangan edi.

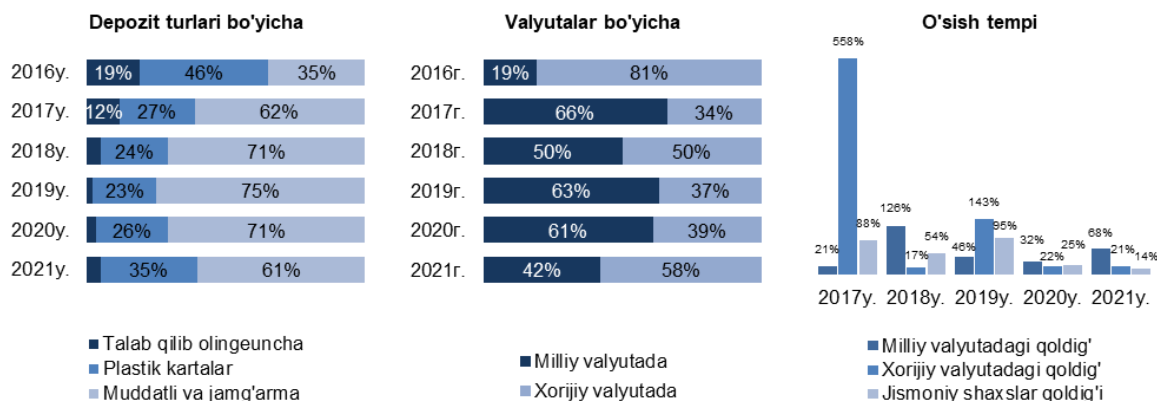
Qonunchilik va operatsion muhitdagi ijobiy o'zgarishlar Bankda chakana biznesni rivojlantirish uchun asos yaratdi. 2018 yilda Bank o'zining biznes modeli va operatsion modeliga jiddiy o'zgarishlar kiritib, chakana biznesni rivojlantirishga qaror qildi. Bankning bosh ofisi va filiallarining tashkiliy tuzilmasiga tegishli o'zgartirishlar kiritildi, yangi boshqarmalar va bo'linmalar tashkil etildi.

Natijada chakana biznes sohasida bir qator ijobiy natijalarga erishildi. Xususan, bankning kredit portfelidagi chakana kreditlarning ulushi 30 foizga yetdi, bankomatlar tarmog'i kengaytirildi (200 dan ortiq), avtomatlashtirilgan depozit mashinalari (20 dan ortiq) va boshqalar joriy etildi.

Chakana kreditlar va ular bo'yicha foizli daromadlar dinamikasi

Chakana depozit bazasining tuzilishi va o'sish sur'ati

Biroq, alohida hushyorlik bilan qayd etish lozimki, bugungi kunda chakana kreditlarning Bankning regulyativ kapitaliga bosimi ortib bormoqda, marjinallik keskin kamaydi va chakana kreditlarni undirish esa katta resurslarni talab qiladi.

Bugungi operatsion va raqobat muhiti 4-5 yil avvalgidan keskin farq qiladi. Chakana savdo bozorida “Anor” va “Apelsin” kabi raqamli banklarning paydo bo'lishi, shuningdek “TVS” va “Tenge” kabi xorijiy banklarning bank bozoriga kirishi kuchli raqobatni keltirib chiqarmoqda.

Bugun biz raqobatchi banklar chakana biznesning ko'p jihatlari bo'yicha bankimizdan oshib ketganini kuzatishimiz mumkin. Xususan, biz turli xil alohida kartalar haqida o'ylayotganimizda, banklar ko'p funktsiyali kartalarni chiqarmoqdalar ("Anorbank" - tria, OFB-multikart), biz bankomatlar va ADM tarmog'ini kengaytirish uchun yangi imkoniyatlarni qidirmoqdamiz, boshqa banklar esa ushbu funktsiyalarni bitta mashinada o'z ichiga olgan qurilmalarni ishga tushirmoqdalar (Ipak yo`li bank). Boshqa banklar allaqachon onlayn kreditlar va bo'lib-bo'lib to'lash kartalari ("TBC", "Davrbank", "SQB" va boshqalar) kabi kredit mahsulotlarini joriy qilishgan, biz esa bu bilan ko'p yillardan beri shug`ullanib kelmoqdamiz.

Kuchli raqobat va tez o'zgaruvchan bozor sharoitlari bizdan 2022 yilda chakana biznes modelimizni qayta ko'rib chiqishni talab qiladi.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, yangi tashkil etilgan chakana biznes tuzilmalaridan yangi tashabbuslarni ilgari surish, chakana biznesning rentabelligini ta'minlash, chakana biznesni chuqur tahlil qilish talab etiladi (masalan, Bankning chakana biznesidagi ish haqi loyihalari doirasidagi mijozlar ulushi hali tahlil qilinmagan).

Kelgusi yillar uchun, quyidagilarni o'z ichiga oluvchi ish haqi loyihalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilishi kerak, bu:

- samarali mijozlar bazasini o`stirish va yangi mijozlarni jalb qilish uchun vositalarni kengaytirish (marketing faollik, ish haqi loyihalari doirasida mahsulot qatorini rivojlantirish);
- ish haqi loyihalarini sotishda chakana va korporativ bank o'rtasidagi munosabatlarni chuqurlashtirish.

Shu bilan birga, chakana biznes sohasidagi tashabbuslarni amalga oshirish muvaffaqiyatini baholash uchun Bank quyidagilarni tavsiflovchi biznes samaradorligining muhim ko'rsatkichlarini ishlab chiqishi kerak:

- har bir chakana bank xizmati / mahsulot tannarxi;
- asosiy bank mahsulotlari bo'yicha bozor pozitsiyalari (bozor ulushi);
- mijozlar bilan munosabatlarning intensivligi va chuqurligi (har bir mijozga to'g'ri keladigan mahsulotlar soni va boshqalar);
- xizmat ko'rsatish sifati (xizmat ko'rsatish vaqti, kredit berish to'g'risida qaror qabul qilish vaqti);
- mijozlarning bank xizmatlaridan qoniqish ko'rsatkichlari (sodiqlik indeksi, brendni qabul qilish);
- savdo kanallarini rivojlantirish (masofaviy kanallar orqali tranzaksiyalar ulushi va boshqalar);
- xodimlarning mehnat unumdorligi (har bir xodimga to'g'ri keladigan ko'rsatkichlar — operatsiyalar soni, kredit shartnomalari va boshqalar).

Savdo tarmog'ini optimallashtirish va xizmat formatini yaxshilash

2020 yilgacha bank filial tarmog'ini kengaytirishga e'tibor qaratdi. Toshkent shahrida va mamlakatning yuqori iqtisodiy salohiyatga ega mintaqalarida filiallar tarmog'i tashkil etildi. Xususan, Bankning Toshkentda 6 ta va hududlarda 4 ta filiali, jumladan Samarqand, Qarshi, Buxoro va oxirgi filiali 2019 yilda Farg'onada ochilgan. Shunday qilib, hozirgi vaqtda bank tizimida 9 ta filial (operatsion bo'limi bilan) va 12 ta bank markazlari va mini-banklar mavjud.

Biroq, bugungi kunda rivojlangan mamlakatlarda bank amaliyoti tajribasi shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish jarayonlari an'anaviy bank ofislaridan masofaviy xizmat ko'rsatish platformasiga yoki ixcham "aqli" ofislarga tobora ko'proq o'tmoqda. Bankimizdagi joriy xizmat ko'rsatish jarayonlarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, korporativ mijozlar to'lovlarining 98 foizi Bank xodimlarining ishtirokisiz Internet-banking tizimi orqali masofadan turib amalga oshiriladi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki bank xizmatlari ofisi konsepsiyasini kiritdi va avvalgi mini-banklarga qo'yilgan barcha cheklovlarni olib tashladi. Ya'ni, bank xizmatlari markazining maqomi filial maqomiga tenglashtirildi. Bank xizmatlari markazi o'zining ixchamligi tufayli biznes jarayonlari va operatsion xarajatlarni yuqori darajada optimallashtirishga imkon beradi.

Bank infratuzilmasi orqali mijozlarga barcha turdagi bank xizmatlari ko'rsatilishini ta'minlash maqsadida 2022 yilda Bank tomonidan mintaqaviy filiallar doirasida va Toshkentda mini-banklarni qayta tashkil etish jarayoni davom ettiriladi.

Bundan tashqari, Bank "Yagona balans - yagona mijoz" loyihasini amalga oshirishni rejalashtirmoqda. Natijada, mijoz ma'lum bir filialning mijoz emas, balki to'liq Bank mijoziga aylanadi va unga Bankning har qanday bo'linmasi yoki filialidan xizmat ko'rsatish mumkin.

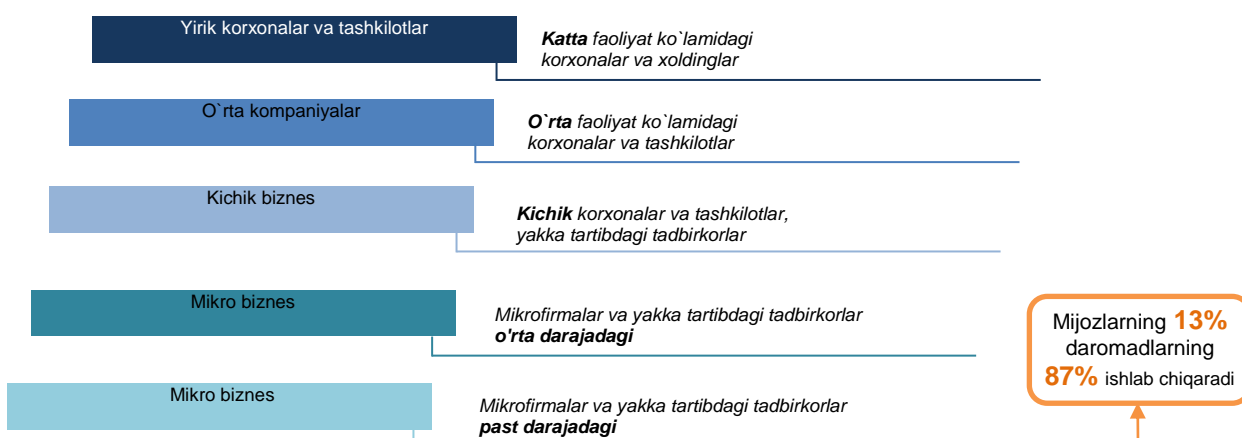
Bank 2022 yilda Bank filiallarining biznes jarayonlarini optimallashtirish, bank mahsulotlarini samarali sotish tizimini joriy etish, masofaviy xizmat ko'rsatish va o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish tizimlarini yanada kengaytirish, shuningdek, mijozlarga xizmat ko'rsatishning zamonaviy standartlarini joriy etish bo'yicha ishlarni amalga oshirishni rejalashtirmoqda.

Korporativ biznes

Bugungi kunda Bankning korporativ biznesini rivojlantirishni cheklovchi omillar quyidagilar hisoblanadi:

- korporativ mijozlarni qamrab olish uchun ixtisoslashtirilgan bo'linma va modelning yo'qligi;
- korporativ, o'rta, kichik va mikro-biznes o'rtasida aniq bo'linish orqali mijozlar segmentatsiyasining yo'qligi;
- biznes (front-ofis) va qo'llab-quvvatlovchi bo'linmalar (operatsion blok, anderryayting va boshqalar) o'rtasida funktsiyalarni aniq taqsimlanishining yo'qligi;
- investitsiya loyihalari va loyihalarni moliyalashtirish ekspertizasi, yirik kredit loyihalarini moliyalashtirish uchun sindikatlar tashkil etish va tuzish, mijozlarning pul oqimlarini samarali boshqarish sohasidagi mutaxassislarining past malakasi;
- kapitallashuvning past darajasi va Bankning cheklangan resurs bazasi.

Bankning korporativ mijozlar bazasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, 13 000 ta korporativ mijozlarning umumiy sonidan 350 taga yaqin mijozlar muhim mijozlar guruhiga yoki Bankning ular bilan munosabatlarining yetuklik zonasida bo'lgan mijozlarga tegishli, 8200 taga yaqin mijozlar doimiy (faol) mijozlar guruhiga, Bankning ular bilan munosabatlarini rivojlantirish darajasiga ega, shuningdek 4000 mijoz harakatsiz yoki faol bo'lmagan mijozlar bazasiga kiradi. Shuningdek, hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, Bank foydasining 80 foizidan ortig'i korporativ mijozlarning 20 foizidan kamrog'i hisobidan shakllantiriladi.

Mijozlar toifasi	Mijozlar soni	Nisbiy daromaddagi ulush	Daromadlikning min miqdori	Daromadlikning o'rta miqdori	Daromadlikning maks miqdori
Eng yirik korporatsiyalar	21	26%	707	2 087	8 585
Yirik korxonalar va tashkilotlar	28	9%	340	532	1 117
O'rta kompaniyalar	291	31%	53	179	1 500
Kichik biznes	785	20%	10	43	1 211
O'rta darajadagi mikro biznes	2 743	11%	1	7	252
Pastki darajadagi mikro biznes	4 659	2%	0	1	26
Umumiy jami	8 527	100%			

Yuqoridagi muhim korporativ mijozlar bilan munosabatlarni chuqurlashtirish, shuningdek, korporativ mijozlar bazasini kengaytirish va sifatli xizmat ko'rsatish maqsadida

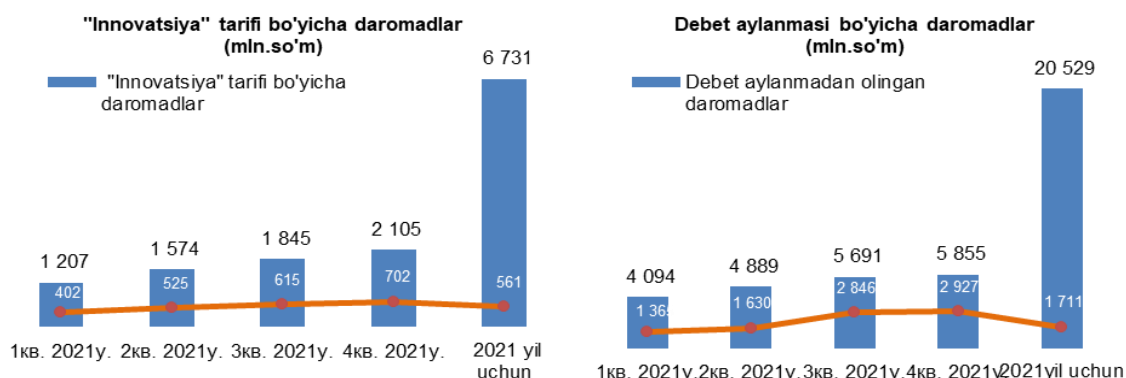
2022 yilda Bankning korporativ biznesini rivojlantirish bo'yicha keyingi vazifalarni belgilash uchun mijozning qamrovi va boshqa masalalar bo'yicha Bankning tashkiliy tuzilmasini belgilash zarur.

Korporativ mijozlar bilan ishlashda Bankning asosiy resurslari xodimlar va texnologiyalar bo'lib hisoblanadi va muvaffaqiyatli faoliyatning garovi - bu korporativ mijozlarga kompleks va individual xizmat ko'rsatishga, mijozlar menejerlarining ish samaradorligini va xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishga, shuningdek, korporativ mijozlarga xizmat ko'rsatish va tahlil qilish sohasida eng so'nggi texnologik ishlanmalar va yechimlarni joriy etishga qaratilgan Bankning samarali operatsion modeli.

2022 yilda korporativ mijozlarga kredit berish sohasida Bank faolligining yanada jadal o'sishi uchun Bank kapitallashuvi darajasini doimiy ravishda oshirish bo'yicha tadbirlar talab etiladi. Markaziy bankning yangi normativ talablariga o'tish Bankning faol operatsiyalariga bevosita ta'sir ko'rsatdi, natijada Bankning kredit portfelini kengaytirish va bitta qarz oluvchining kreditlarini moliyalashtirish qobiliyati sezilarli darajada kamaydi. Bank mijozlarning kredit resurslariga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun Bankning kapitallashuv darajasini oshirish bo'yicha ishlarni davom ettirishi kerak.

Korporativ kreditlash segmentidagi yana bir muhim vazifa mijozlarning uzoq muddatli resurslarini jalb qilish orqali Bankning resurs bazasini mustahkamlashdir. Bankning ushbu yo'nalishdagi vazifalari 2022 yilda Bankning mijozlar bazasini kengaytirish va yangi korporativ mijozlar va ularning mavjud bo'sh mablag'larini bank depozitlariga jalb qilish chora-tadbirlarini ko'rish orqali depozit portfelini faol ravishda fohdlash va diversifikatsiya qilishga qaratiladi.

Bugungi kunga kelib, kapitallashuvning past darajasi va cheklangan resurs bazasi, korporativ mijozlarni ularning loyihalarini moliyalashtirish uchun, agar ular mavjud bo'lsa ham, jalb qilish yoki ushlab turish uchun bankning raqobatbardosh ustunligini qo'llab-quvvatlashga imkon bermaydi – bu takliflar va bankning arzon kredit resurslarini kapitalni talab qiladigan loyihalarga yo'naltirish. Shu munosabat bilan, 2022 yilda Bank komission xizmat ko'rsatish modeli va tranzaksion biznesni rivojlantirish imkoniyatlarini izlashi kerak.

Xususan, 2021 yilda debet aylanmasidan va "Innovatsiya" tarifi bo'yicha daromadlar jami 27 mlrd. so'mdan oshdi. Shuni ta'kidlash kerakki, koronavirus pandemiyasi tufayli 2020 yilda korporativ mijozlarning iqtisodiy faolligi pasayganidan so'ng, 2021 yilda real sektor korxonalarining pul oqimlari bosqichma-bosqich tiklandi.

2022 yilda Bank yuqoridagi moddalar bo'yicha komissiya daromadlarini 35 mlrd.so'mgacha, shu jumladan "Innovatsiya" tarifi bo'yicha komissiya daromadlarini 9 mlrd. so'mgacha oshirishni rejalashtirmoqda.

Bundan tashqari, savdo terminallari tarmog'ini (ekvayring) kengaytirish orqali merchantlar bilan hamkorlikni rivojlantirish Bankka tavakkalchiliklarsiz komissiya daromadlari ulushini oshirishga imkon beradi.

No	Top-10 merchant-mijozlar, mln. so'm	Bank komissiya yasi	Tranzaksiyalar summasi
1	"INTER IMPROVEMENT"	165	82 508
2	"OSIYO SHAROB SAVDO"	136	67 788
3	"TYRE PRO GROUP"	90	45 030
4	DIMAXI LIGHT	72	35 863
5	"KRISTALL VOHA SAVDO"	55	27 462
6	"BOTTLED DRINKS"	52	25 994
7	"ZAAMIN-MARKET"	46	4 578
8	"NIKA FARM SERVIS"	43	19 798
9	FALCON-M TOURS	43	21 149
10	"YAKAMOZ AVIA"	42	20 717

2022 yilda bank ekvayring bo'yicha 6 mlrd. so'm daromad olishni rejalashtirmoqda. Buning uchun merchantlar faoliyati va retyeler-mijozlarining savdo terminallari operatsiyalarini chuqur tahlil qilish, shuningdek ular bilan yaqin hamkorlikni o'rnatish va kengaytirish talab etiladi.

Valyuta bozorini liberallashtirish va respublikaning tashqi savdo aylanmasini oshirish natijasida Bankning valyuta operatsiyalari hajmi va ular bo'yicha daromadlar sezilarli darajada oshdi. Ayniqsa, 2021 yil 15 fevraldan boshlab valyuta ayirboshlash operatsiyalariga kiritilgan o'zgarishlar Bankka birjadan tashqari bozor segmentida mijozlar bilan to'g'ridan-to'g'ri valyuta operatsiyalarini mustaqil ravishda amalga oshirishga imkon berdi. Shunday qilib, 2021 yilda Bankning korporativ mijozlarini konvertatsiya qilish hajmi 580 mln. AQSh dollariga yetdi.

Valyuta turi	2021 yilning 1 choragi	2021 yilning 2 choragi	2021 yilning 3 choragi	2021 yilning 4 choragi	2021 yil uchun
USD	80	124,2	127,3	132,3	463,8
EUR	14,3	24,5	20,6	8,73	68,1
RUB	8,4	11,6	11,9	12,3	44,2
Boshqalar	0,9	0,3	0,4	0,6	2,2
Jami:	103,8	160,7	160,2	153,9	578,3

Natijada, 2021 yilda Bank kurs farqidan 67 mlrd.so'mlik, shu jumladan korporativ mijozlar bilan o'tkazilgan operatsiyalar bo'yicha valyuta pozitsiyasini qayta baholashdan 50 mlrd. so'mdan ortiq foyda oldi.

2022 yilda korporativ mijozlarni konvertatsiya qilish Bank foydasini yaratishning muhim yo'nalishi bo'lib qoladi. Ushbu yo'nalishda Bankning Toshkent shahridagi filiallari yuridik shaxslarning oylik konvertatsiya hajmini 15 mln. AQSh dollarigacha oshirishi lozim. Natijada, 2022 yilda Bank valyuta kursi farqidan tushgan daromadni 80-90 mlrd. so'mgacha oshirishni rejalashtirmoqda.

Kapitallashuvning past darajasini hisobga olgan holda, 2022 yilda Bankning korporativ biznesining eng muhim yo'nalishlaridan biri hujjatli operatsiyalar bo'ladi. Bank eksport-import operatsiyalari va savdoni moliyalashtirishni qo'llab-quvvatlash vositalarini (eksportdan oldingi kreditlar, yetkazib beruvchiga to'g'ridan-to'g'ri eksport kreditlari, yetkazib beruvchiga eksport kreditini qayta moliyalashtirish, eksport lizingi, boshqa hujjatli operatsiyalar, kafolatlar, faktoring va forfeyting) rivojlantirishga alohida e'tibor beradi.

Bank zamonaviy B2B va B2C platformalarini yaratish orqali mijozlar bilan hamkorlikning noyob modelini yaratishi kerak. Bunday zamonaviy yechimlardan biri bu evropa vendori Bowwe (Polsha) platformasi bo'lib, u onbordingga asoslangan ekotizim va zamonaviy Internet-banking tizimini taqdim etadi. Xususan,:

- *Bowwe Business Builder* – sun'iy intellekt tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan ko'plab o'zaro ta'sir qiluvchi ilovalardan tashkil topgan intellektual platforma bo'lib, IT, marketing va elektron tijorat bo'yicha bilimga ega bo'lmagan foydalanuvchi tomonidan onlayn biznesni rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, veb-sayt yaratuvchisi chiroyli va professional veb-sahifalar va onlayn-do'konlarni yaratishga imkon beradi va sun'iy intellekt biznes egalari o'z bizneslari natijalarini doimiy ravishda tahlil qilishga va quyidagi marketing qarorlarini qabul qilishga yordam beradi.

- *BOWWE Market Place* - mijozlar mahsulot va xizmatlarni tez va qulay tarzda topishlari, taqqoslashlari va xavfsiz sotib olishlari mumkin, ya'ni, o'z biznesini osongina onlayn rejimga o'tkazish, potentsial mijozlarni topish va ular bilan bog'lanish, so'ngra ularga mahsulot va xizmatlarini B2B va B2C sektorlarida sotish.

"TiBiSi" banki va "Apelsin" banki ushbu sohani rivojlantirishga, shu jumladan korporativ mijozlarga biznesni ochish va yuritish bo'yicha xizmatlar ko'rsatish bo'yicha katta kuch sarflamoqda, bu esa Bank uchun kross-sotish, hisob-kitob biznesini va ekvayringni rivojlantirish imkoniyatlarini ochadi.

Risk-menejment tizimi

Tavakkalchiliklarni boshqarishning asosiy maqsadi, Bankni boshqarish jarayonining ajralmas qismi sifatida, uning strategik rivojlanish rejasini amalga oshirish doirasida bankning barqaror rivojlanishini ta'minlash hisoblanadi. Tavakkalchiliklarni samarali boshqarishning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- tavakkalchiliklarni boshqarishning samarali tizimini yaratish, shuningdek tavakkalchiliklarni boshqarish usullari va jarayonlariga yagona standartlashtirilgan yondashuv asosida faoliyatni doimiy takomillashtirish;

- bankning strategik maqsadlariga erishilishini ta'minlash;
- rivojlanish jarayonida bankning moliyaviy barqarorligini ta'minlash;
- aksiyadorlar, kreditorlar va mijozlarning huquqlarini himoya qilishni ta'minlash.

Bankda tavakkilchiliklarni boshqarish Bank Kuzatuv kengashi tomonidan tasdiqlangan Bankning tavakkilchiliklarni boshqarish siyosatiga muvofiq amalga oshiriladi.

Bankning tavakkalchiliklarni nazorat qilish qo'mitasi appetit darajasini tavakkalchilikka, ichki qoidalarning samaradorligini va tavakkalchiliklarni boshqarish uchun boshqa muhim choralarni realizatsiya qiladi.

Bank boshqaruvi tavakkalchiliklarni boshqarish siyosatini joriy qilishni realizatsiya qiladi, tavakkalchiliklarni boshqarishning samarali tashkil etilishini, bankning barcha tashkiliy tuzilmalari tomonidan tavakkalchiliklarni boshqarishning samarali joriy qilinishini va Bank Kuzatuv kengashi tomonidan tasdiqlangan Bankning tavakkalchiliklarni boshqarish siyosatiga muvofiq boshqa choralarni nazorat qiladi,

Bank tavakkalchiliklarni boshqarmasi tomonidan bank tavakkalchiliklarini identifikatsiyalash, monitoring qilish, baholash va boshqarish doimiy ravishda amalga oshiriladi, har chorakda bankning moliyaviy holati va likvidliligi bo'yicha stress-testlari o'tkaziladi. Bankka ta'sir ko'rsatadigan tavakkalchiliklarning keng doirasini hisobga olgan holda, mumkin bo'lgan yo'qotishlar darajasi bo'yicha eng muhimlari kredit, bozor, likvidlilik tavakkalchiligi, shuningdek operatsion tavakkalchilik hisoblanadi.

Bankning moliyaviy barqarorligini yanada oshirish va tavakkalchiliklarni boshqarish bo'yicha ishlarni takomillashtirish doirasida 2022 yilda Bankda tavakkalchiliklarni boshqarish tizimida axborot texnologiyalari va dasturiy ta'minotdan foydalanishni joriy etish va kengaytirish bo'yicha vazifalar rejalashtirilgan. Shuningdek, MBning tavsiyalari, dunyoning eng yaxshi amaliyotlari va Bazeli qo'mitasining tavsiyalari asosida Bankning tavakkalchiliklarni boshqarish bo'yicha ichki reglamentini takomillashtirish rejalashtirilgan.

Axborot texnologiyalari

Axborot texnologiyalarini rivojlantirishning asosiy maqsadi bankning barqaror ishlashi va barqaror rivojlanishini ta'minlashga qodir zamonaviy IT-infratuzilmasini yaratish hisoblanadi. Bankda axborot texnologiyalarini rivojlantirish asosiy strategik vazifalarga erishishni ta'minlash, bank ichidagi jarayonlarni avtomatlashtirishning sifat jihatidan yangi darajasiga chiqish, bank xizmatlarida zamonaviy IT-texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan. Bankni rivojlantirish strategiyasiga muvofiq axborot texnologiyalarini Bankning noyob raqobatdosh ustunliklarini shakllantirishning barqaror manbasiga transformatsiya qilish rejalashtirilgan.

Bankda axborot texnologiyalarini rivojlantirish maqsadida 2022 yilda quyidagi tadbirlarni amalga oshirish rejalashtirilgan:

- islom bank tizimini joriy etish. Ushbu tizim shariat qonuni doirasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirish maqsadida mijozlar bilan munosabatlarni o'rnatish jarayonini avtomatlashtirishga imkon beradi;
- raqamli bank tizimining yangi funksiyalarini joriy etish. Ushbu tizim mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, onlayn identifikatsiya qilish, kechayu-kunduz hisobvaraqlarini ochish va bankka tashrif buyurmasdan operatsiyalarni amalga oshirish maqsadida ular bilan munosabatlarni o'rnatish jarayonini avtomatlashtirishga imkon beradi;
- 24/7 rejimida ishlaydigan Aloqa markazining imkoniyatlarini kengaytirish;
- ma'lumotlarni saqlash ishonchligini oshirish va avtomatlashtirilgan bank tizimlari va axborot infratuzilmasining uzluksiz ishlashini tashkil etish maqsadida yangi binoda to'liq masofaviy zaxiralash Markazini yaratish;
- elektron navbat tizimini mobil ilova bilan integratsiyalash, bu mijozlarga mobil banking orqali xizmatga oldindan yozilish imkonini beradi;
- "Shaxsiy kabinet" tizimi orqali mijozlarga – yuridik shaxslarga bank xizmati tarifini mustaqil ravishda tanlash, shuningdek bankka tashrif buyurmasdan masofadan turib ariza berish va "Internet-banking" xizmatini ulash uchun bank bilan shartnoma imzolash imkoniyatini qo'shish;
- "Alliance" mobil ilovasi orqali SWIFT bank o'tkazmasini yuborish. Ushbu xizmat mijozga jismoniy shaxsga SWIFT tizimi orqali transchegaraviy bank o'tkazmasini jo'natish bo'yicha operatsiyalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Bank xodimlari tomonidan boshqarish tizimini takomillashtirish

Xodimlar Bankning asosiy aktivi va raqobatdosh ustunligidir. «ASIA ALLIANCE BANK» ATB xodimlarini boshqarish tizimining asosiy maqsadi bankning intellektual kapitalini samarali boshqarish va rivojlantirish, bank strategiyasini maqbul xarajatlarda realizatsiya qilishga qodir bo'lgan mutaxassislar guruhini ishlashga qobiliyatli darajada shakllantirish va qo'llab-quvvatlash, xodimlarning shaxsiy maqsadlari va bank maqsadlarini uyg'unlashtirishga qaratilgan kasbiy ambitsiyalarini realizatsiya qilish uchun sharoitlar yaratishdir.

2022 yilda Bankning kadrlar salohiyatini kelgusi rivojlantirish maqsadida quyidagi tadbirlarni o'tkazish rejalashtirilgan:

- Bankning Bosh ofisi va filiallarini bank sohasida ish tajribasiga ega bo'lgan malakali mutaxassislar hamda keyingi rivojlanish salohiyatiga ega bo'lgan yosh bitiruvchilar bilan butlash;
- Oliy o'quv yurtlari bitiruvchilari uchun stajirovka dasturini tashkil etish, unda yosh mutaxassislar Bank rahbariyati bilan tanishadilar va keyinchalik ijobiy muloqot natijasida stajyorlar Bank shtatiga qabul qilinadilar;
- o'qitishning yangi texnologiyalarini qo'llash yo'li bilan xodimlarni tayyorlash va qayta tayyorlash, ularning Respublikaning ixtisoslashtirilgan o'quv yurtlarida o'qishini, shuningdek mahalliy/xalqaro darajadagi turli treninglar, dasturlar, seminarlarda ishtirok etishini ta'minlash;
- bank operatsiyalari bo'yicha ixtisoslashtirilgan o'quv markazlarida tayyorlash va qayta tayyorlash yo'li bilan rahbarlar tarkibi va rezervchilar malakasini doimiy ravishda oshirish;
- bank xodimlarini o'qitish va rivojlantirish markazida kasbiy bilimlarni o'rgatishdan tashqari, xodimlarning shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish, jamoaviy ishlarni qo'llab-quvvatlaydigan treninglar, korporativ o'quv dasturlarini tashkil etish va o'tkazish;
- marketing va sotish, metodologik ishlab chiqishlar sohasida kadrlar salohiyatini oshirish, shuningdek ularni yangi bank xizmatlarini rivojlantirish va joriy etishga faol jalb etish;
- umumiy qabul qilingan xalqaro normalar va standartlarga muvofiq bank faoliyatini rivojlantirish va yanada takomillashtirishning dolzarb masalalari bo'yicha ilmiy-amaliy seminarlar va "davra suhbatlari"ni tashkil etish;
- korporativ xulq-atvor va uslubning normalari va an'analarini kundalik amaliyotga joriy etish, ular birgalikda bankning barqaror faoliyatini qo'llab-quvvatlashga, uning imidjini mustahkamlashga va mijozlar ishonchini oshirishga ko'maklashadi;
- xodimlarni belgilangan maqsad va vazifalarga erishishda yakuniy natijaga yo'naltirish maqsadida ham moddiy rag'batlantirish, ham nomoddiy rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish va optimallashtirish.

MOLIYAVIY REJALASHTIRISH

Bank faoliyatining ustuvor yo'nalishlarini keyingi rivojlantirish bo'yicha rejalashtirilgan vazifalarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi natijasida 2022 yilda asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarning barqaror dinamikasi prognoz qilinmoqda.

Bank o'z faoliyati ko'lamini kengaytirib, o'zining qo'lga kiritgan pozitsiyalarini saqlab qolishga va kreditlash va chakana xizmatlar bozorida o'z mavqeini yaxshilashga intiladi. Shu bilan birga, Bank balansi va daromadlari tarkibini sifat jihatidan o'zgartirishga alohida e'tibor qaratiladi. Bank operatsiyalarini kengaytirishda asosiy e'tibor Bank tomonidan O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining Bankning yuqori darajadagi moliyaviy barqarorligini ta'minlash bo'yicha prudentsial me'yorlarini so'zsiz bajarishga qaratiladi.

Xususan, Bank balansi ko'rsatkichlarining asosiy parametrlari prognozi (bazaviy stsenariy) quyidagilarga asoslangan edi:

a) likvidli aktivlar regulyatorning likvidlik ko'rsatkichlariga bo'lgan talablarini hisobga olgan holda prognoz qilingan;

b) kredit portfeli regulyatorning kapitalning monandligi ko'rsatkichlariga bo'lgan talablarini hisobga olgan holda prognoz qilingan;

c) mijozlarning mablag'lari kredit portfeli va DQQ portfelining prognozini hisobga olgan holda prognoz qilingan.

Shuni ta'kidlash kerakki, 2022 yil boshida Bankning regulyativ kapitalining faol operatsiyalarni kengaytirish qobiliyati 600 mlrd.so'mni, shu jumladan kredit qo'yilmalarini kengaytirish qobiliyatini 400 mlrd. so'mni tashkil etdi.

2022 yil uchun regulyativ kapitalning prognoz hisob-kitobi (mln so'm)

Xususiyatlari	01.01.2022 yil uchun	01.01.2023 yilga kutilgan
I DARAJALI KAPITAL		
Oddiy aksiyalar, sof	186 776 423	186 776 423
Ustav kapitalining ko'payishi (qo'shimcha kiritish)		
Qo'shilgan kapita I- oddiy	4 014 492	4 014 492
Taqsimlanmagan foyda (zarar), shu jumladan kapital zaxiralari	119 107 089	179 107 089
I darajali asosiy kapitaldan ajratmalar (sho'ba korxonalariga investitsiyalar)	2 658 143	7 658 143
Sho'ba korxonalariga yangi investitsiyalar		5 000 000
JAMI TUZATILGAN I DARAJALI KAPITAL	307 239 861	362 239 861
II DARAJALI KAPITAL		
Joriy yil uchun foyda	60 000 000	75 000 000
TUZATILGAN II DARAJALI KAPITAL	102 413 287	120 746 620
JAMI REGULYATIV KAPITAL	409 653 148	482 986 481
Tavakkalchilikni hisobga olgan holda tortilgan aktivlarning umumiy miqdori	2 999 101 178	3 615 877 379
Tavakkalchilikni hisobga olgan holda aktivlar miqdorining o'sishi		600 000 000
Kredit portfelining o'sishi (150% tavakkalchilik bilan)		400 000 000
I darajali kapital koeffitsienti (min. 10%)	10,24%	10,02%
Umumiy regulyativ kapital koeffitsienti (min. 13%)	13,66%	13,36%

2022 yil uchun moliyaviy rejalashtirishni ishlab chiqishda Bank faoliyati parametrlarida Bank kapitaliga qo'shimcha kiritish, Bankning biznes-modelida sezilarli o'zgarishlar kabi muhim o'zgarishlar rejalashtirilmagan.

2022 yil uchun Bankning asosiy foyda yoki zarar parametrlari prognozi (bazaviy stsensariy) quyidagilarga asoslandi:

a) foizli daromadlar kredit portfeli va DQQ portfeli hajmidan kelib chiqqan holda hisoblanadi;

b) kreditlar bo'yicha yo'qotishlar uchun zaxiralar kredit portfelining taxminan 3,4 foizini tashkil qiladi;

c) komissiya daromadlari 2021 yilga nisbatan taxminan 25 foizga oshadi;

g) operatsion xarajatlar 2021 yilga nisbatan taxminan 30 foizga oshadi.

Xususan, 2022 yilda foizli tushumlar hajmi 495 mlrd.so'm, shu jumladan kredit faoliyati bo'yicha 425 mlrd. so'm (2021 yilga nisbatan o'sish 47 foiz) miqdorida rejalashtirilmoqda.

Hisob-kitoblarga ko'ra, Bankning asosiy vositalarini eskirishi bo'yicha xarajatlarning sezilarli darajada oshishi munosabati bilan Bankning operatsion xarajatlari 257 mlrd.so'mni tashkil etadi.

Natijada, Bank 117 mlrd so'm hajmida sof foyda olishi, kreditlar bo'yicha yaratilgan zaxiralarni (32 mlrd so'm) hisobga olgan holda esa - 149 mlrd so'm hajmida sof foyda olishi kutilmoqda.

Bayon qilingan printsiplarni hisobga olgan holda, Biznes-rejaga Bankning 2022 yil uchun prognoz ko'rsatkichlari ilova qilinadi.

PROGNOZ BALANSI (mln. so`mda)

	01.01.2022 yilga fakt	01.04.2022 yilga prognoz	01.07.2022 yilga prognoz	01.10.2022 yilga prognoz	01.01.2023 yilga prognoz
AKTIVLAR					
Kassa naqd puli	239 687	400 062	412 184	424 673	437 541
O`zRMBdan olinishi lozim bo`lgan mablag`lar	417 992	221 245	227 949	234 856	241 973
Banklardagi mablag`lar	37 338	43 986	45 319	46 692	48 107
Savdo qimmatli qog`ozlari	390 006	432 305	458 766	486 846	516 645
Kreditlar va lizing, netto	1 857 735	2 033 439	2 255 050	2 585 640	2 837 170
Investitsiyalar	2 658	2 658	2 658	2 658	2 658
Asosiy vositalar	159 631	107 982	111 254	114 625	118 099
Boshqa aktivlar	73 641	197 639	210 257	217 836	211 344
JAMI AKTIVLAR	3 225 896	3 455 646	3 706 864	4 097 813	4 435 865
MAJBURIYATLAR					
Talab qilib olinguncha depozitlar	1 059 475	1 122 723	1 165 743	1 253 886	1 414 264
Depozitlar, jamg`arma	310 755	210 569	279 864	364 269	477 259
Depozitlar, muddatli	906 558	1 061 096	1 160 433	1 396 762	1 299 539
Bank mablag`lari	93 062	211 663	66 150	76 577	88 647
Kredit liniyalari va boshqa qarz mablag`lari	378 046	369 851	381 058	392 605	404 501
Chiqarilgan obligatsiyalar	45 032	45 032	45 032	45 032	45 032
JAMI MAJBURIYATLAR	2 828 475	3 042 116	3 262 633	3 628 430	3 939 202
KAPITAL					
Ustav kapitali	186 776	186 776	186 776	236 776	236 776
JAMI KAPITAL	397 420	413 530	444 231	469 383	496 663
JAMI MAJBURIYATLAR VA KAPITAL	3 225 896	3 455 646	3 706 864	4 097 813	4 435 865

DAROMADLAR VA XARAJATLAR TO`G`RISIDAGI PROGNOZ HISOBOTI (mln. so`mda)

	01.01.2022 yilga fakt	01.04.2022 yilga prognoz	01.07.2022 yilga prognoz	01.10.2022 yilga prognoz	01.01.2023 yilga prognoz
FOIZLI DAROMADLAR	337 763	120 608	228 499	352 505	495 072
FOIZLI XARAJATLAR	168 099	50 897	105 447	174 395	247 406
SOF FOIZLI DAROMADLAR	169 664	69 711	123 052	178 111	247 667
Kredit yo'qotishlarini baholash	70 286	16 177	21 178	26 486	32 118
Kredit yo'qotishdan keyin SOF FOIZLI DAROMADLAR	99 378	53 533	101 874	151 625	215 549
FOIZSIZ DAROMADLAR	237 769	49 445	115 077	174 760	240 213
FOIZSIZ XARAJATLAR	73 135	12 554	26 354	43 140	61 208
SOF FOIZ BO`LMAGAN DAROMADLAR	164 634	36 891	88 723	131 620	179 005
OPERATSION XARAJATLAR	197 104	50 686	114 573	177 631	256 845
SOLIQ TO`LANGUNGA QADAR BO`LGAN SOF FOYDA	66 909	39 739	75 494	105 614	125 895
Daromad solig'ini baholash	6 624	5 820	11 404	15 842	20 656
SOF FOYDA (ZARAR)	60 284	33 919	64 620	89 772	117 053